

מחברים

גליון פ"ז | פרשת קרח | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

לונדון		ניו יורק		בני ברק		ירושלים		זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
רבינו תם	כניסת השבת	רבינו תם	כניסת השבת	רבינו תם	כניסת השבת	רבינו תם	כניסת השבת	
22:46	22:37	21:43	21:21	21:03	20:34	21:06	20:31	19:13

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

להביא מתנות כהונה לצדיק מתוך שמחה

וידבר ה' אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה ולבניך לחק עולם (יח, ח). מעשה ונכנס אחד אל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א להזכיר לפניו את אשתו ע"ה שהיתה חולה וסבלה הרבה ל"ע על המחלה הקשה רח"ל. ואמר להרה"ק מסאטמאר שהוא מוכן ליתן סכום גדול

כדי שיבטיח לו רפואה שלימה לאשתו. אמר לו הרה"ק מסאטמאר בפרשת קרח כתיב אצל מתנות כהונה (במדבר יח ח) וידבר ה' אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה ולבניך לחק עולם, ופירש רש"י, אין 'והנה' אלא לשון שמחה, ולכאורה הוא פלא מה הפירוש לשון שמחה בכאן אצל מתנות כהונה. ואפשר לומר דאיתא אשר הצדיק נקרא בשם 'כהן', ורמז רש"י כשתביא מתנות

להכהן היינו הצדיק אל תמתין עד שהוא עת צרה רח"ל, אלא אין 'והנה' אלא לשון שמחה שתביא לו מתוך שמחה ובעידן חדותא.

(ספיר ויהלום קרח תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מנהג הרה"ק ממונקאטש שלא להתחיל לקרוא לעולה לתורה מאף לא אל ארץ

אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וקרם העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה (טז, יד). איתא במדרש (בר"ר פר' יט, ב): אמר רבי חנינא בן סנסן ארבעה הן שפתחו ב'אף' ונאבדו ב'אף', ואלו הן נחש ושר האופים ועדת קורח והמן... עדת קרח (במדבר ד) אף לא אל ארץ וגו'... עכ"ל. אומר הגה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע: אם כן אין להתחיל במלת א"ף, וגם נהגנו על פי זה שלא להתחיל בפרשת קרח לקרוא לעולה לתורה "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש" וגו', שזהו מהד' שפתחו באף שלא עלתה להם ר"ל, כנזכר מהמד"ר. ומה שציינו זה בחומשים להתחלת הפרשה, הוא בטעות ובלי הבנה כאשר נרשם כמה פעמים שלא כראוי בחומשים, כידוע שזהו לא נסדר מרבוחינו הפוסקים כלל, ובספר מאורי

עמו כ"ג

מסד אור החיים הקדוש לפרשת השבוע

עמו ט'

פניני אביר יעקב

אור הרעיש והוכיח שזהו ציין בחומשים מלמד שאינו חכם, והביא כמה ראיות בכמה מקומות, שלא ציין כהוגן, ודיברנו מזה כבר בח' מנח"א בקונטרס שיירי מנחה בסוף ח"ב ואכ"מ להאריך, עכ"ל.

דברי תורה (מהדורא קמא אות צח)

בשעת מחלוקת מאוד קשה לחשב - אחד ועוד אחד שווה שתיים

ויקה קרח וגו' ואון בן פלת בני ראובן (טז, א).

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר אמר רעיון יקר, ווארט שכבר התפרסם בשמו בתפוצות ישראל, אבל עם פרסומו בדרך כלל לא נותנים לב להתבונן עד כמה נפלא הוא, ועד כמה הוא מעשי על כל צעד ושעל.

אמרו חז"ל (במדבר רבה יח, כ): "חכמת נשים בנתה ביתה" - זו אשתו של און בן פלת, 'זאיוולת בדידה תהרסנה' - זו אשתו של קרח. אשתו של און בן פלת הצילתו ואילו אשתו של קרח היא זו שגרמה למותו. היא פיתתו ובעצתה בא כנגד משה והיתה סיבת כל המחלוקת, ו"רבים חללים הפילה" (לשון רבינו בחיי בפרשתנו).

איזו חכמה היתה מונחת במעשיה של אשתו של און? והלא לכאורה לא עשתה משהו מיוחד. בסך הכל, נתנה לו לשתות יין משובח, וסיעה בידו לשכב על מיטתו, כדי שישן טוב ומה שבטוח בטוח, כי בוודאי בעת השינה הוא יישאר בבית ולא ילך איתם, וכך הרוויחה זמן גורלי, כי ממש בשעות אלו המצב החמיר. קרח ועדתו נבלעו באדמה, והוא ניצול בעולם הזה, וגם ניצול מאיבוד חלקו לעולם הבא.

ואיך באמת הסכים און בן פלת ללכת לישון, הרי הוא היה ראש המפלגה? איך בעיצומה של הקמת המפלגה החשובה כל כך והגורלית, אחד מראשי החבורה הסכים לשכב לישון ולעזוב את כל העניין לכמה שעות? כיצד הצליחה אשתו לשכנע אותו לשתות יין? ממש פלא!

היא פשוט אמרה לו: מה אתה מרוויח מכל הסיפור, עכשיו אתה בסך הכל דרגה

יגיע לכאלו מצבים ולכאלה ניסיונות. יחי ראובן-בפרשתנו

לקח מאלף ומידת דרך ארץ - מלקיחת המטה

והנה פרח מטה אהרן וגו' ויראו ויקחו איש מטהו (יז, כג-כד).

יש להקשות, דבשלמא אהרן הכהן לקח מטהו כדי שעל ידי הנס שפרח מטהו יוכח לעיני כל שבו בחר ה', אבל מה משמיע הכתוב על מטות הנשיאים "ויראו ויקחו איש מטהו" ולאיזה צורך?

ומתרצים העולם בדרך צחות: "ל, דבא ללמדנו לקח מאלף דאם הבאת מטה, אל תשאיר אותו רק סלקהו והחזיריהו לביתך, ואל תשאירו ברשות הרבים, דאינו מנהג דרך ארץ. וללמדנו בא, דבכל הזדמנות הדומה לזה, אל לו לאדם להשאיר את חפציו או שיירי אכילתו שאחרים יצטרכו לפנותם, ודרך ארץ קדמה לתורה.

ב' וכאשר קרח יהיה כהן גדול גם כן ישאירו אותך מועמד שני או שלישי, אז מה אתה נכנס בכלל לעובי הקורה, לא תרוויח כלום מכל הענין.

וכי זו חכמה? כל אחד יכול לומר את מה שאמרה: אתה עכשיו שמש, וכשקורח יהיה כהן גדול גם תהיה שמש. וכי על חכמה זו שלמה המלך מצביע כ"חכמות נשים בנתה ביתה"? וכי היה עליה ללמוד פילוסופיה כדי לחשב את החשבון הפשוט הלזה?!

אמר בזה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל יסוד נוקב ויורד: כן! בשעת מחלוקת, בלהט האש, אם האדם מסוגל לחשב לעצמו חשבון פשוט ברמה של אחד ועוד אחד שווה שתיים - אכן, זו חכמה אדירה!

אדם בשעת מחלוקת מאבד את הראש ולא מסוגל לערוך חשבונות פשוטים. שיקול הדעת שלו לא קיים. ואם, בכל זאת, הוא נעצר וחושב את הדבר העקרוני, החיוני, ואת הסברא הפשוטה, זו חכמה גדולה. - שה' ישמור ויציל, שאף אחד לא

סגולת אמירת הקטורת לפרנסה ועשירות

ישים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם וגו' (יז, יא). וברש"י רז זה מסר לו מלאך המות כשעלה לרקיע, שהקטורת עוצר המגפה.

רבות האריכו בספה"ק במעלת סגולת ואמירת פרשת הקטורת המסוגלת לפרנסה ועשירות, ונצטט לקט קצר מפי ספרים וסופרים בענין זה: בספר וימהר אברהם (להגר"א בהגר"ח פלאג'י, מערכת ק אות סה) כתב: "אמירת הקטורת בבוקר ובערב במנה, הוא סגולה טובה לפרנסה ולא יחסר לחמו לעולם כי הקטורת היתה מעשרת". ובספה"ק מעבר יבוק (מאמר ד עתר ענן הקטורת פרק ו) כתב: "סדר אמירת פיטום הקטורת הנזכר בכל מקום ובכל זמן, ראוי לומר אותו כלל ואח"כ פרט, בתחלה אומר הפסוקים כאשר הם כתובים בתורה וצריך לומר אותם כניגונם וכטעמם, ואח"כ מפרט ענין פטימתו כמבואר בגמ' כריתות פרק קמא. וצריך שיאמר כל ענייניו כולם ולא יחסר אפילו אחד מהם, והזהיר בו אינו בא לידי עניות כדאמרינן חדשים לקטורת".

אף בספר סדר היום (סדר פיטום הקטורת) כתב שהאומרו בכל יום יזכה להרווחת מזונותיו בלי ספק וז"ל: "וענין הקטורת הוא ענין גדול וכו', ולכן ראוי לכל בעל נפש להשתדל בכל עוז לאמרה בכל יום פעמיים, בבוקר ובערב, ולכוין בו מלה במלה, ותעלה שיה שפתותינו במקום קרבנותינו, וגורם לנו ברכה והצלחה והרווחה בכל מעשה ומשלה ידינו, ומעשיר ואינו בא לידי עניות - הזהיר בו, כאשר מצינו (יומא כו.) בכוהנים המקטירים אותו, שכל כהן שזכה פעם אחת לא הוצרך להקטיר בו פעם אחרת, מפני שנתברך במעשה ידיו וכו', וכן יהיה הענין למי שמדקדק בקריאתו בכל יום כראוי בבוקר ובערב יזכה להרווחת מזונותיו בלי ספק".

ואף לאדם שרח"ל ירד מנכסיו ופשט את הרגל, אמירת הקטורת מעמידו חזרה על רגליו, וכפי שכתב בספר סגולות ישראל (מערכת ק אות כ"ו): "מי שמטה ידו ונהפך עליו הגלגל ח"ו ישתדל בכל יום ויום באמירת הקטורת במתן ובדקדוק התיבות, ככתוב בתורה ובכוונת הלב, וגם מי שמידת הדין מתוחה עליו ורהיט אבתריה יאמר הקטורת ב' פעמים ביום בבוקר ובערב ויסתלקו הדינין מעליו".

ונסיים במה שציין בספר יקר מפז לדברי הנודע ביהודה ועוד: "בגמ' יומא (כו, א) איתא, שהכהן המקטיר את הקטורת מתעשר. וראה בשו"ת נודע ביהודה (מהדורא קמא חאו"ח סי' י) שכתב דעתה בזמן הזה שאין ביהמ"ק קיים, אמירת הקטורת בכל יום מעשיר כמו המקטיר אותה שהיה מתעשר, ע"ש. וכ"כ גם הכלבו (סי' מא) שאמירת הקטורת מעשיר. וכ"כ ג"כ בס' פירוש התפילות והברכות לרבינו יהודה בר יקר שהיה רבו של הרמב"ן (מערכת מוצאי שבת, עמוד קכח מהדורת ירושלים תשל"ט) עיי"ש.

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית
- אור החיים הקי
- יומי • פניני אביר
- יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי
- זיכרון לצדיק

מחזברים

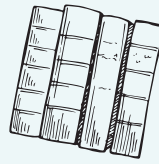
הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים את היום!

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

בזכותו.

"אינני נביא ולא בן נביא", סיים הרב, "אבל כדי לעזור לך צריך אני לדעת איזו מלאכה או כישרון יש לך, כדי שהברכה תוכל לחול עליי".

האישה חשבה מעט, והשיבה כי היא יודעת לאפות לביבות טעימות. את הלביבות המיוחדות שלה אהבו לאכול לא רק אחיה היהודים, אלא גם גויים מזדמנים, כמו פקידי הרשויות שהריחו את הריח הטוב העולה מביתה, וביקשו לקנות אותן לארוחת בוקר.

"אך לצערי אין לי די אמצעים לפתח את הכישרון לעסק שבאמצעותו אפרנס את ילדיי", אמרה האלמנה בכאב. "אילו היה בידי סכום הכסף הדרוש, הייתי קונה מצרכים בסיטונות, במחיר זול, וכמו-כן הייתי מצטיידת בציוד המתאים, וכך הייתי יכולה להגדיל את כמות דברי המאפה".

הרב הקשיב לה ואמר: "אני מבין. רצוני להיות שותף עימך. אני אביא את הכסף הדרוש כדי להתחיל בעבודה, והקב"ה יעניק לנו את ברכתו".

המלבי"ם פתח את מגירת שולחנו, הוציא ממנה מאה רובל והגישם לאלמנה. התרגשותה של האישה גאתה והיא פרצה בבכי נסער. "אם תהיי עצובה ותבכי, הקב"ה יסלק את שכינתו ממך", התריע הרב. למשמע הדברים התעשתה האישה, וניגשה להתחיל בהקמת העסק.

מצוידת בברכת הרב החלה מאטע האלמנה להשקיע בעסק. בעיר התפרסם שמו של השותף לחנות הלביבות - המלבי"ם בכבודו ובעצמו.

כאשר החלה לשווק את תוצרתה, כמעט לא היה בית בעיר שלא קנה את הלביבות שלה. הכול רצו לאכול מהלביבות שרוב העיר עצמו שותף בהן. אפילו המלמדים

יצאו עם תלמידיהם לטעום מהלביבות המפורסמות.

מיום ליום התפתח העסק החדש. בשל הביקוש הרב נצרכה האלמנה להגדיל את מצבת העובדים. היא גייסה שלוש נערות יתומות ואלה עבדו לצידה. בית המאפה גדל והלך, ושמה התפרסם בכל הסביבה. גם לא-יהודים צבאו על פתח חנותה.

עם פתיחת העסק ביקשה האלמנה מנער בעל ידע בניהול חשבונות, שמואל שמו, שיקנה בעבורה פנקס הכנסות והוצאות ויתעד בו את כל התנועות הכספיות של העסק. אימו של שמואל נהגה להתגאות בעזרת הנשים כי בנה הוא מנהל החשבונות של פירמת הלביבות של מאטע והמלבי"ם.

כעבור שישה חודשים ביקשה מאטע מהנער לעשות סיכום של ההכנסות וההוצאות. הצעיר ערך את החשבון ומצא כי בית המאפה

כאשר החלה לשווק את תוצרתה, כמעט לא היה בית בעיר שלא קנה את הלביבות שלה. הכול רצו לאכול מהלביבות שרוב העיר עצמו שותף בהן. אפילו המלמדים יצאו עם תלמידיהם לטעום מהלביבות המפורסמות.

מיום ליום התפתח העסק החדש. בשל הביקוש הרב נצרכה האלמנה להגדיל את מצבת העובדים. היא גייסה שלוש נערות יתומות ואלה עבדו לצידה. בית המאפה גדל והלך, ושמה התפרסם בכל הסביבה. גם לא-יהודים צבאו על פתח חנותה.

עם פתיחת העסק ביקשה האלמנה מנער בעל ידע בניהול חשבונות, שמואל שמו, שיקנה בעבורה פנקס הכנסות והוצאות ויתעד בו את כל התנועות הכספיות של העסק. אימו של שמואל נהגה להתגאות בעזרת הנשים כי בנה הוא מנהל החשבונות של פירמת הלביבות של מאטע והמלבי"ם.

"ספרי לי על כישרון מיוחד שניחנת בו, או על מלאכה כלשהי שבה את מצטיינת במיוחד, כדי שהברכה תוכל לחול על דבר מסוים".

זה היה בביתו של הרב החדש שבא לקהילה היהודית במוהילוב, שעל נהר הדנייפר, בבלארוס. בני הקהילה החלו לבוא אל הרב מאיר-לייבוש וייזר, המלבי"ם, להתייעץ עימו בענייניהם.

דרכו של המלבי"ם הייתה נעימה ומאירת פנים. הוא קיבל את כל הפונים אליו בסבר פנים יפות, השתתף בצערם, השיב וייעץ בכל עניין, כמו אב אוהב.

מאטע היה שמה של האישה שהתאלמנה בעת האחרונה. מצבה הכלכלי היה בכי רע. העוני והמחסור בביתה היו קשים. האלמנה שפכה את ליבה באוזני הרב החדש, וביקשה ממנו עצה וברכה, שתוכל להביא לחם לפיות עולליה.

"ממה התפרנס בעלך המנוח?", שאל הרב.

"הוא היה עגלון", השיבה.

"האם היה אדם הגון, ישר?", בירר המלבי"ם. "אמרי לי בבקשה את כל האמת".

"בעלי היה אדם ישר בתכלית, ולכן גם לא האריך ימים", נאנחה האלמנה. "כל ימיו היה עני מדוכא. לפרנסתו עמל בימים ובלילות, ורק באשמורת הבוקר היה מתפנה לומר תהילים בדמעות. האמן לי, כבוד הרב, כי כל דבריי אמת".

תשובת האלמנה הניחה את דעתו של הרב. הוא אמין לדבריה הכנים. "האם את יודעת לקרוא ב'צאינה וראינה?'", שאל.

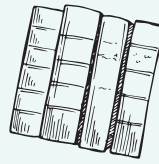
"אינני יודעת לקרוא", השיבה מאטע, "אך אני שומעת מדי שבת נשים דרשניות המתרגמות את פרשיות החומש לידיש".

"את סיפור הנביא על האלמנה ואלישע הנביא את מכירה?", שאל הרב. כשנענה בחיוב, ביקש ממנה לספרו באוזניו, וכך עשתה.

"ובכן", אמר המלבי"ם, "הלוא סיפרת בעצמך כי הנביא שאל את האלמנה 'מה יש לך בבית', והיא השיבה: 'כי אם אסוך שמן'. על מעט השמן שנותר בביתה החיל הנביא את ברכתו והיא התעשרה

האלמנה הלכה
בשמחה לבית הרב,
הציגה את הפנקס
ומסרה לידו את
הסכום העולה
בחלקו. הרב עיין
בפנקס, ספר את
הכסף ואמר: "אכן,
הכול מדויק! אבל
ודאי את יודעת כי
דרכם של שותפים
להשקיע את
הרווח בעסק, כדי
להגדילו. קחי את
הכסף, השקיעי
אותו בעסק, ורק
רשמי לעצמך מה
מגיע לך..."

הרוויח כמה מאות רובלים.

האלמנה הלכה בשמחה לבית הרב, הציגה את הפנקס ומסרה לידו את הסכום העולה בחלקו. הרב עיין בפנקס, ספר את הכסף ואמר: "אכן, הכול מדויק! אבל ודאי את יודעת כי דרכם של שותפים להשקיע את הרווח בעסק, כדי להגדילו. קחי את הכסף, השקיעי אותו בעסק, ורק רשמי לעצמך מה מגיע לך..."

כך ביסס המלבי"ם מקור פרנסה מבטיח לאלמנה ולילדיה, ושמו נישא בהערכה בקרב תושבי העיר.

(על-פי זיכרונות הרב יעקב מזא"ה, חלק ג, הובא בגל' שיחת השבוע)

"תודה רבה על ההזמנה", פתח קיווי ואמר, "כבוד הוא לי להציג את שיטתי המיוחדת בפני אנשי עסקים מכובדים. רק אמרו לי בבקשה באיזה תאריך יחול הכנס שאדע להתכונן לכך?"

הסמנכ"ל ציין את התאריך והשעה, ואז, בעודו מעלעל ביומן לסמן את האירוע היוקרתי והגדיר, מגלה קיווי כי האירוע אמור לחול, לא פחות ולא יותר... ביום השבת. קיווי מזדעזע לרגע וחושב: "הרי אני יהודי מאמין בה' ושומר תורה ומצוות, וכיצד אוכל לחלל את קדושת השבת בפעם הראשונה בחיי בגלל כנס שכזה... אך מצד שני, הצעה שכזו היא פסגת הקריירה של חיי, ואם אסרב לה כנראה שלא תהיה הזדמנות נוספת."

הוא חשב לרגע והוא מחליט סופית: "לא אחלל את קדושת השבת ולא אטוש את דרך אלוקי ואמונתי גם בעבור הצעה נדירה ויוקרתית שכזו. יהודי נולדתי ויהודי אמות, אשמור על התורה והמצוות עד יומי האחרון."

קיווי בנהרד, יהודי שומר מצוות מדרום אפריקה, הוציא לאור לפני מספר שנים ספר, בו הוא מלמד כיצד ניתן ליישם תכונות מסוימות מעולם הנמרים' ולתרגם אותם להצלחה בעולם העסקים הקשוח בעידן המודרני. הספר זכה להצלחה רבה והפך מהר מאוד ל"רב מכר" בקנה מידה בינלאומי, במקביל קיווי הפך מהר מאוד למרצה מבוקש בהרצאות עסקיות ברחבי העולם. בכל מכון ואוניברסיטה בעולם הוזמן קיווי לדבר על השיטה שפיתח, ואכן התגובות בכל מקום היו נלהבות.

יום אחד נשמע צלצול הטלפון במשרדו של קיווי. מעבר לקו נשמע קולו של אחד מבכירי הסמנכ"ל'ם בחברת מייקרוסופט העולמית, אשר הזמין את קיווי בהזמנת כבוד לשאת את נאום הפתיחה בכנס השנתי החשוב של החברה.

הוא הסביר לקיווי כי כנס זה הינו כנס יוקרתי ומיוחד, בו משתתפים מנהלי החברה מכל רחבי העולם, כשבראשם מגיע לשמוע את ההרצאה מנהל מייקרוסופט העולמי - ביל גייטס. אין מה לדבר על התשלום שהוצע לקיווי על הרצאה זו, אשר הגיע

לסדר גודל של כמה עשרות מיליונים על הרצאה של כחצי שעה, וכעת כל אשר נותר לו לעשות הוא רק לאשר את הגעתו. מבחינת קיווי זו היתה הצעת הפסגה שיכל להגיע אליה בחייו.

"תודה רבה על ההזמנה", פתח קיווי ואמר, "כבוד הוא לי להציג את שיטתי המיוחדת בפני אנשי עסקים מכובדים. רק אמרו לי בבקשה באיזה תאריך יחול הכנס שאדע להתכונן לכך?"

הסמנכ"ל ציין את התאריך והשעה, ואז, בעודו מעלעל ביומן לסמן את האירוע היוקרתי והגדיר, מגלה קיווי כי האירוע אמור לחול, לא פחות ולא יותר... ביום השבת. קיווי מזדעזע לרגע וחושב: "הרי אני יהודי מאמין בה' ושומר תורה ומצוות, וכיצד אוכל לחלל את קדושת השבת בפעם הראשונה בחיי בגלל כנס שכזה... אך מצד שני, הצעה שכזו היא פסגת הקריירה של חיי, ואם אסרב לה כנראה שלא תהיה הזדמנות נוספת."

הוא חשב לרגע והוא מחליט סופית: "לא אחלל את קדושת השבת ולא אטוש את דרך אלוקי ואמונתי גם בעבור הצעה נדירה ויוקרית שכזו. יהודי נולדתי ויהודי אמות, אשמור על התורה והמצוות עד יומי האחרון."

הוא לא מתבלבל ופונה אל הסמנכ"ל בקביעה נחרצת: "אני מצטער, רציתי מאוד להשתתף בכנס של חברת מייקרוסופט המכובדת, אלא שהכנס אמור לחול ביום השבת ואני כשומר תורה ומצוות מקפיד על שמירתה של השבת, על כן לא אוכל להיות נוכח."

הסמנכ"ל היה המום. זו הפעם הראשונה בחייו שמישהו סירב לשאת דברים בנאום הפתיחה של החברה, ובפרט בכנס השנתי והגדיר, אליו מגיעים כל המנהלים מכל העולם, כשבראשם מגיע ביל גייטס מנהל החברה.

הסמנכ"ל שקיבל הוראה מפורשת להזמין את קיווי לשאת דברים, חשב שמה איש העסקים היהודי לא שבע רצון מסכום התגמול שיקבל בעד ההרצאה, על כן פנה הוא לקיווי ואמר: "שכחתי שאני מדבר עם איש עסקים, על כן אציע לך סכום גדול בהרבה ממה שהצעתי, ובלבד שתסכים למסור את הנאום החשוב."

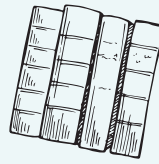
הוא החל לנקוב בסכומי עתק כפולים ומשולשים מההצעה הראשונה, בעוד קיווי שומע זאת ונדהם מסדר הגודל של הסכומים, אך הוא אינו נופל בפח ואינו מוותר:

"מצטער מאוד, זוהי הצעה מפתה עד מאוד, אך השבת בשבילי יקרה מכל, ולא אחלל אותה ואת אלוקי בעד כל סכום שבעולם", אזר אומץ ואמר לסמנכ"ל.

'הלוא ה' הוא זה שנתן בליבי את התובנה והחכמה ליצור את השיטה הזו, והוא גם זה שציווה אותי לשמור את השבת הקדושה. אם כן, כיצד אבגוד באלוקי לאחר שהעלני לגדולה? אמר לעצמו.

כששמע זאת ביל גייטס, הוא נדהם להלווין ואמר לי באלו המילים: "אם עד היום חשבתי כי בכספי אני יכול לקנות כל מטוס או בנין בעולם אשר רק ארצה, כיום אני יודע שלעולם לא אוכל לקנות בכסף שבת אחת של יהודי"

לחלוטין בדיק ממש, לאותו צורה נראה שתיארה
לפניו זקנתו את צורתו הקדושה של הרה"ק רבי
מאיר'ל מפרימישלאן זי"ע...!!!

הוא הראה את הצדיק עומד כנגדו ואומר לו בנימה
של אהבה: יצחק! וואס ליגסטו איך בעט? שטיי אויף!
(יצחק! מדוע אתה שוכב במטה? קום נא מהמטה!).

ר' יצחק ענה בשארית כוחותיו, כי אינו מסוגל להרים
יד ולא להזיז אבר כלל.

ואז אמר לו הצדיק: "לך למקוה, ותהיה בריא"!!!
זפרה לו איש האמת.

לא פשוט הוא החיים לילד צעיר בלי אם דואגת, שאף אחד לא
ינסה בזה, אבל מי שרק נגזר עליו להיות קרוב אל החלל יודע היטב
עומק צרה זו, וגם כל הורה בריא יוכל לדמות זה בעיניו איך נראים
החיים בלי הם, ה"י.

כזה היה הילד הנחמד יצחק מעלזאק, בגיל צעיר מאד נשאר הוא
יתום מאמו החשובה ע"ה.

אמנם לא אלמן ישראל, תיכף בהגיע הבשורה המרה מפטירת
האם לקחה אותו זקנתו הצדקנית ע"ה תחת חסותה, וגידלה אותו
כילד אהוב ודאגה לו לספק לו כל צרכיו בכי טוב.

בהיותה אשה כשרה, החדירה בו הרבה אהבת התורה ויראת
שמים, וסיפרה לו סיפורי צדיקים, ובמיוחד הירבתה לספר לו על
הצדיק הקדוש, הרבי רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע,

הנקרא - רבי מאיר'ל פרימישלאנער, וזאת בשל הסיבה היחידה
כי היא זכתה בעצמה בימי נעוריה להכיר אותו צדיק מקרוב,
ולעקוב אחר תהלוכותיו ואורחות חייו, בהיותה גרה סמוכה לביתו,
ועתה זכתה להשריש את תמונת הרב הקדוש בלב נכדה הצעיר,
אורחות חייו הקדושים ועבודת הקודש שלו, כי ממנו יקה לעבוד
את ה' כל ימי חייו.

ויגדל הילד, והגיע שעתו להתייצב לצבא. הצבא מעולם לא היה
דבר טוב ליהודים, לא טוב לגשמיות שיש בה סכנת חיים, וכ"ש
ברוחניות, (ראה רמב"ן עה"פ כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת
וגו'). כל ההורים ידעו שבהגיע תור נער ונער להתייצב לצבא, אזי
צריך להפעיל כל טעדיקי שבעולם להשתמט מזה גם בדמים יקרים
וגם במסירות נפש. הדבר היה כרוך בקשיים רבים, ורבים שילמו
מכיסם הון רב כדי להתפטר מצרה צרורה זו.

גם זקינתו של יצחק רצתה ללכת עמו אל רופא אחד להציג לפניו
חסרון כל שהיא בגופו, כדי שיתן לו חו"ד רפואי שיפטור אותו
מהצבא, אך לא היה לה פרוטה לפרוטה כדי לשלם לרופא, על כן
הלכה אל הרופא ושאלה ממנו, אם יוכל ליתן לה לפחות עצה טובה
איך להינצל מהצבא.

הרופא התמלא רחמים על היתום הצעיר, נענה לבקשתה, וייעץ
לה כדברים האלה: תאכילי את הבחור הרבה בצלים, ותשקי אותו
חומץ, וכך ינצל...

כך עשתה, נתנה לו הרבה בצלים לאכול וחומץ לשתות. לא עבר
זמן רב, ונתגדל לו בחזונו, סמוך ללבו, בועה גדולה, כזו שמחליין
עליה את השבת (כמבואר בס' שכ"ח ס"ד).

הסמנכ"ל ניסה שוב ונקב בסכום שיכל לסדר את קיווי עד סוף כל
הדורות, אך קיווי השיב במילה אחת: "לא".

הסמנכ"ל ההמום סיים את השיחה והעביר זאת לאנשי הצוות
ומתכנני הכנס, והדבר הועבר עד למנהל הראשי ביל גייטס. לא
עוברות כמה דקות וקיווי מקבל טלפון בהול מהסמנכ"ל: "ועדת
הכינוס החליטה כי היא רוצה לשמוע את הרצאתך הסוחפת רבים,
ועל כן החליט לנקוט בצעד נדיר, והיא מעבירה את תאריך הכינוס
מיום שבת ליום שאחריו, יום ראשון".

קיווי שמח עד למאוד ואכן אישר את הגעתו. התאריך הגיע,
וכנס הפתיחה היוקרתית החל בגאון מרתק שנשא קיווי ברנהרד,
איש העסקים היהודי, בנושא שיטת ההצלחה העסקית הנלמדת
מהנמרים, כשכולם קשובים ומרוכזים בהנאה עצומה, כשהם
מריעים לו מחיאות כפיים בסיומה.

חודשיים לאחר מכן מקבל קיווי טלפון מהסמנכ"ל הבכיר של
מייקרדוסופט. "שלום קיווי, מה שלומך?"

רציתי לספר לך שלפני כמה ימים טסתי יחד עם ביל גייטס
המנהל הראשי של החברה במטוסו הפרטי, ובמהלך הטיסה אמר
לי ביל גייטס כמה הוא שבע רצון מהכנס המוצלח שהיה השנה,
ובעיקר מנאום הפתיחה של היהודי קיווי ברנהרד שסחף את כולם
בהנאה.

מיד סיפרתי לביל גייטס על כך שסירבת בהתחלה להגיע, למרות
שהצעתי לך סכומים אסטרונומיים ביותר, אך אתה התעקשת והכל
בלבד לשמוע על נאמנותך לבורא ושמידתך על יום השבת. כששמע
זאת ביל גייטס, הוא נדהם לחלוטין ואמר לי באלו המילים: "אם עד
היום חשבתי כי בכספי אני יכול לקנות כל מטוס או בנין בעולם
אשר רק ארצה, כיום אני יודע שלעולם לא אוכל לקנות בכסף
שבת אחת של יהודי".

(הסופר הרב צבי נקר)

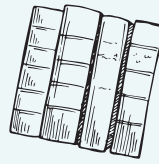
כשיצאנו מביתו, לא ידעתי את נפשי. ראשי היה
סחרחור עלי

ר' יצחק נשאר לבדו בביתו, שדוע על המטה, נדמה
כהולך למות, עוד מעט ואיננו. הוא היה אמנם נראה
ממש כבד מיין, מראהו היה נורא, אבל באמת הוא
שמע וראה את הכל, הוא שמע היטב את כל פרטי
הלוייה שמתכננים אנשי ה"הברא-קדישא" ליום
המחרת, הוא גם ראה כמעט הכל, אבל לא יכול היה
להשיב דבר, וגם לא להזיז אבר אפילו כהגידת צפורה,
מאפיסת הכוחות.

והנה, לא עברו כמה שעות מאז שהלכו כולם מביתו,
זפתאום הוא רואה לנגד עיניו מראה הוד נורא, הוא
רואה לפניו יהודי זקן בעל הודת פנים, ופניו קודרות
קדושה עומד כנגדו.

לאחר כמה רגעים הבהין שצורתו ממש דומה

טובות, הוא שכב בביתו לבר-מינך, עד שבני ביתו קראו ל"חברא-קדישא" להיות מוכן ומזומן אצלו.
 ה"חברא-קדישא" נעמדו מולו, וראו שיציאת הנשמה מתקרבת. חשבו לעצמם שאינה אלא שאלה של רגעים ושעה קלה, אך באמת לא ידעו שחושי השמיעה והראיה שלו עדיין פעלו כהוגן, והם לא הבחינו בכך, כי עיניו היו עצומות ולא היה מסוגל להוציא הגה מפיו. כל זה התרחש בליל ששי.

כיון שראו אנשי ה"חברא-קדישא" שמיתתו מתארכת, החליטו ביניהם שחבל להתעכב פה, מסתמא הוא לא ישרוד יותר משעה-שעתיים, בטח בבוקר כבר יהיה אחרי יציאת נשמה, מוטב להגיע בבוקר השכם ולערוך מיד את הלוייה...

הם סיכמו ביניהם להגיע בבוקר במקדם ביותר, כיון שמחר ערב שבת, והיה זה בימות החורף, והבית-העלמין רחוקה מביתו כמה מילין, וע"כ עליהם להיערך במקדם מאד.

בינתיים אנשי ה"חברא-קדישא" הלכו להם, גם בני ביתו וקרובי משפחתו שהגיעו להשלים המנין ולהיות קרוב ברגעים האחרונים היו עייפים ומוטרדים מכל היום ששהו אצלו, נרדמו שם ליד מטתו, עד שגם הם לא יכלו לחכות יותר, והם הלכו להם.

ר' יצחק נשאר לבדו בביתו, שרוע על המטה, נדמה כהולך למות, עוד מעט ואיננו. הוא היה אמנם נראה ממש כבר מינך, מראהו היה נורא, אבל באמת הוא שמע וראה את הכל, הוא שמע היטב את כל פרטי הלוייה שמתכננים אנשי ה"חברא-קדישא" ליום המחרת, הוא גם ראה כמעט הכל, אבל לא יכול היה להשיב דבר, וגם לא להזיז אבר אפילו כחגירת צפורן, מאפיסת הכוחות.

והנה, לא עברו כמה שעות מאז שהלכו כולם מביתו, ופתאום הוא רואה לנגד עיניו מראה הוד נורא, הוא רואה לפניו יהודי זקן בעל הדרת פנים, ופניו קורנות קדושה עומד כנגדו.

לאחר כמה רגעים הבחין שצורתו ממש דומה לחלוטין בדיוק ממש, לאותו צורה נוראה שתיארה לפניו זקנתו את צורתו הקדושה של הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימילשאן ז"ע...!!!

הוא רואה את הצדיק עומד כנגדו ואומר לו בנימה של אהבה: יצחק! וואס ליגסטו אין בעט? שטיי אויף! (יצחק! מדוע אתה שוכב במטה? קום נא מהמטה!).

ר' יצחק ענה בשארית כוחותיו, כי אינו מסוגל להרים יד ולא להזיז אבר כלל.

ואז אמר לו הצדיק: "לך למקוה, ותהיה בריא"!!! ופרח לו איש האמת.

ר' יצחק לא ידע בשכבו ובקומו, הוא לא היה מסוגל להזיז אבר, אך מששמע את דברי הצדיק, נסכו בו כוחות חדשים, והתאמץ

בהגיע תורו להתייצב לגיוס, בדקו אותו, ומיד ראו עליו את המום הבלוט וגידול המשונה, ופטרוהו לשלום... בהסבירם בתוך "כתב הפטור" כי הוא בגדר "מסוכן" ונשקפת סכנה לחייו, ואין הם מוכנים לקבל אותו בצבא במצב כזה.

כך מסר את עצמו הבחור יצחק של ליפול לזרועותיהם של הצבא, ולמרות היסורים שמח על הפטור מהצבא שהינה ברוב פעמים בגדר יורג ואל יעבור.

עד כאן סיפור התפטרותו מהצבא, עדי זכה במשך הימים גם להגיע בעז"ה לברית הנישואין.

ויהי ברבות הימים, בתקופת מלחמת העולם הראשונה, עבר לגור בארה"ב, הוא ראה את המצב של "אמריקה" באותם הימים, הדבר לא נשא חן בעיניו, בהיותו מלא ביראת שמים, ובקבלו גדי החינוך לחנך דורות הבאים מזקינתו הצדקנית ע"ה, החליט להקים שם "תלמוד תורה" על טהרת הקודש.

למחשבתו זו לא מצא פורקן כי אם מעט מזעיר, אבל גם זה לא ביטל, לקח ילדים ספורים שהגיעו ללמוד, והתיישב ללמוד אתם בעצמו בתוך בית המדרש. אולם, עם הזמן פרה ורבה התלמוד-תורה שהקים שם בארה"ב, שהיה לשמו ולזכרו הטהור של הרה"ק רבי מאיר'ל ז"ע, שכל ימיו עשה ופעל לזכר קדושתו, אחרי שקיבל רגשי קירוב ואהבה לצדיק זה מאת זקינתו.

היה זה ביום בהיר אחד, באמצע לימודו, בהיותו טרוד בלימוד לילדים, החל להשתעל מאד ולא יכל להפסיק, ופתאום התחיל להקיא דם, הקיא והקיא ולא יכול היה לעצור בעדו...

הילדים נתמלאו פחד ורעדה, ילד אחד רץ להביא לו מים, וילד שני זעק להצלה, נסו מפינה לפינה וממקום למקום בבהלה ובקול רעש גדול, ואולם הילד השלישי נרתם להחזיק כוס מתחתיו להצלה, ומילא כוס מלא דם...

כנראה שלא היו שם אנשי הצלה, ונשאר ר' יצחק לישכב על הריצפה בחולשה גדולה קרוב למצב עלפון. משחזר לכוחותיו, עזרו לו הילדים כולם ביחד, שרק הם היו שם ה"מצילים" היחידים, והקימו אותו לאט לאט, ועד לאחר כשעה קלה עזרו לו לפנות אל ביתו.

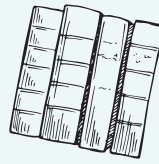
אשתו הזעיקה מיד את הרופאים, שבאו לבקר אותו. מיד כשראו אותו, קבעו שהבועה התפוצצה ומצבו מסוכן מאד, ועליו לפנות מיד אל בית הרפואה. אולם מששמע רבי יצחק את הדברים, החליט בנפשו כי אם באמת מצבו מסוכן, וכפי שכבר שמע מלחישות הרופאים הרי כבר אינו קיים רפואה במצבו העכשווי, אם כן למה זה אנכי להתייסר בטלטול בתוך כותלי בית החולים, הרי למות אפשר גם בבית, והעדיף להישאר בבית.

הוא נחלש יותר ויותר מיום ליום ומרגע לרגע, פניו לא בישרו

אנשי ה"חברא-קדישא"

הגיעו בבוקר השכם,
 כמותוכנן מראש, אבל
 כמה התפעלו לראות
 שהעומד למות קם
 לתחי'ה, תהיית המתים
 של ממש!!! המה דאו
 כן תמהו, נבהלו נחפזו,
 לראות שהבר מינך
 מסתובב בבית כאחד
 האדם, כשהוא שואל
 אותם אם ירצו לאכול
 או לשתות איזה דבר...
 פתאום נהפכה הקערה
 על פיה כשהוא הזל
 לשרת אותם...

את המחזה הנורא שהתגלה אליו בחזיון לילה, לא בחלום כי אם בהקיץ, וכיצד המקוה הפכה אותו לאיש אחר לגמרי.

♦ ♦ ♦

לעת זקנותו עלה ר' יצחק לארץ הקודש, והתיישב בתל-אביב, שם גם הקים בית-הכנסת ברח' נוה שאנן 13 על שמו ולזכרו של הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימישלאן זיע"א.

תקופה קצרה הוא גם שהה בירושלים עיה"ק, ופעם פגש בדרכו בהרה"צ הישיש רבי שלום זאב אייזנבאך זצ"ל, הידוע בלשון חיבה "רבי וועלוול", בעודו בחור צעיר לימים, וביקש ממנו ללוותו עד מקום מגוריו, ובדרך סיפר לו את המעשה הנורא שבדידה הוה עובדא, וכך נשאר לנו המעשה לדורות.

זכותו הגדול יגן עלינו להשפיע עלינו בכל מילי דמיטב.

♦ ♦ ♦

שמעתי מנכדי הרה"צ רבי וועלוול אייזנבאך זצ"ל, שקבלו ממנו את המעשה, כפי שסיפר להם כל השנים.

(גל קנין תורה פר' במדבר פ"ב)

בשארית כוחותיו, עד שהרגיש פתאום שיכול להזיז קצת את ידו, לאחר כמה רגעים שוב ניסה וראה שיכול להזיז גם את רגלו קצת, וכך שאר האברים, עד שכחלוף כרבע שעה כבר היה כל גופו על הארץ... ניסה להכין מצעדי גבר, וראה שרגליו הולכות... ואז יצא מפתח ביתו, ורץ מיד למקוה שממול פתח ביתו, דלת המקוה היתה פתוחה, הוא הציץ בפנים וראה שהבלן מכין את המקוה למחרת, הוא לא שאל הרבה, פשט את מלבושיו, וקפץ לתוך המים, טבל, ועלה ונסתפג, ומאז והלאה נתחזק יותר ויותר, עד שהרגיש את עצמו כאחד האדם, וחזר לביתו.

אנשי ה"חברא-קדישא" הגיעו בבוקר השכם, כמתוכנן מראש, אבל כמה התפעלו לראות שהעומד למות קם לתחי'ה, תחיית המתים של ממש!!! המה ראו כן תמהו, נבהלו נחפזו, לראות שהבר מינן מסתובב בבית כאחד האדם, כשהוא שואל אותם אם ירצו לאכול או לשתות איזה דבר... פתאום נהפכה הקערה על פיה כשהוא החל לשרת אותם...

ר' יצחק סיפר לכל המסובבים, שעמדו מופעמים ומשתוממים,

מהדורת ב"ץ

נ"ך מקראות גדולות החדש

נבואה לדור האחרון

שחיינו לזמן הזה
מקראות גדולות החדש
 - ביאור משולב -
 עם ליקוטי מדרשי חז"ל ופנינים יקרים
 מספרי הקדמונים המגלים פנימיות הפסוקים
 ליקוטי אוצר מפרשי רש"י | ליקוטי בעל הטורים
 כל חפשי הבין בניקוד מלא | עימוד חרשני העטוי חשק ללמוד וללמד

עקר עבודת הפעולה והצדיקים בני ישראל לפניהם ולמאן את כל דברי ואת דעתיה
 שעבשו ניתנת לעבשו ניתנת, וכל נבואה הנבואה המוטבת -
 לדורות נחש. כי דריסת נבואים עשר ליום לישראל בפלים כיוצא מפניו אלא
 נבואה שהעריבה לדורות נבואה ושלא העריבה לא נבואה.

גילויי הצדיקים מיני או ועד עולם
הם רנאי מוכרח
 כלל הנגיש אל הקדש להנות מנביאים וכוהנים
 מעוקן השמעה מוסי הדורה מנביאים קום שטלה שארובאן אן ודורש כחוד -
 ושכל ענין ודעו וכל מן חסן **לעבשו ניתנת**, והנבואה הולכת ומתחדשת עד
 וקן ואדיון עד שכל יעד ודא עין בעין והצורה החדשה אשר מאת תנא.

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוד: לרבת החסידות לישרי לב

אוד: 44-20-8866-0176 | אוד: 018 437-0354 | להשיג בחנויות הספרים המובחרות

פנינים על הפרשה:

עניית 'אמן' בכל כחו, קודעת גזר דין

זה עני קרא וה' שמע ומכל צרותיו הושיעו (תהלים לד ז). הנה אמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:): דהעונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו. נמצא, אפלו נחתם אדם בספר רשעים, כשישוב בתשובה ויענה אמן בכל כחו, קורעין לו גזר דינו וחוזרים וחותרים אותו בספר צדיקים. והנה אינו נקרא עני אלא מי שעני מן התורה ומהמצוות והמעשים טובים. והו שאמר זה עני, דהינו, זה האיש, אף על פי שהוא עני מכל מצוות התורה ועכשו קרא קדיש וענה אותו בכל כחו, וה' שמע, ובלבד שיצרף עמו התשובה. והתשובה רמוזה במלת קרא ובמלת שמע, דשניהם עם ב' כוללים גימטריא 'תשובה', ואז בזה ומכל צרותיו הושיעו, דקודע גזר דינו, וכל הצרות שיהיו ראיות לבוא עליו בעולם הזה ובעולם הבא מתבטלות:

(אלף בינה, מזמור לד בתהלים)

שכרו ומעלותיו של העונה 'אמן'

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות בכתב תענה אמן יהא שמה רבא. רמז למה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיט:): כל העונה אמן יהא שמה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו. ובזה יהיה בעל תשובה זהיר וזריז, וידע כי אפלו נחתם גזר דינו לרעה, בכח עניית אמן שיהיה עונה, נקרע:

'בכל כחו' משום כ"ח תיבות שעונים בקדיש

וצריך שיענה בכונה בלי שום פניה אחרת, ושלא ידלג שום אות או תבה, וזהו אומר 'בכל כחו', לפי שיש כ"ח תבות מן 'אמן' יהא שמה רבא' עד 'בעלמא' שצריך העונה לענות, ולכן פסוק 'בראשית' יש בו כ"ח אותיות, לרמז על עניית 'אמן' כנזכר. וזהו רמז מה שכתב רש"י ז"ל (בראשית א א) מה טעם פתח בבראשית, משום 'כח מעשיו הגיד לעמו' (תהלים קיא ו), דהינו משום כ"ח אותיות שיש בפסוק בראשית הרומזים לכ"ח תבות שצריך העונה לענות בקדיש. ומה שאמר 'הגיד לעמו', לפי שזה סוד גדול וכמוס, והגידו השם לעמו מפני שהקדיש מתקן על שם מ"ב כידוע (שער הכונות דרושי הקדיש א), וגלה השם סוד זה לעמו ישראל:

והנה פסוק והארץ היתה יש בו י"ד תבות, ועם כ"ח אותיות שבפסוק 'בראשית' הרי מ"ב, נמצא בין שני פסוקים אלו נרמז הקדיש. והחשבון הזה הוא חוץ מחמשה אמינים שצריך העונה לענות, ולפיכך אחר שני פסוקים אלו שגורמז בהם שם מ"ב, כתב חמש פעמים 'אור' כנגד חמשה אמינים. וקרא אמן בשם 'אור' להראות גדלת אמן, שעל ידי ענייתו גורם הארה בעולמות עליונים למעלה ומשם משתלשלת עד למטה, לפי שאמן גימטריא תו"ה אדנ"י, ועל ידי ענייתו גורם להם יחוד. ולכן אשרי שומר אמינים, והמבטלו גדול עונו מנשא, כי נדון בשאול:

'כל אשר תמצא ירך לעשות בכהך', כנגד תיבות שבקדיש

ונראה לעניות דעתי, שזה רמז שלמה המלך עליו השלום (קהלת ט י) 'כל אשר תמצא ירך לעשות בכהך עשה כי אין מעשה וחשבון בשאול וגו', בא לרמז על המ"ב תבות שיש בקדיש, והם י"ד וכ"ח, וזהו 'כל אשר תמצא ירך' כנגד י"ד תבות, בכתב 'כנגד כ"ח תבות. והא דקרי להו 'דרך' וכחך' בכנוי לאדם, משום דאדם מרכבה לשכינה, והכח והגבורה שמוסיף למעלה נתוסף באדם עצמו, ובקדיש מוסיף האדם פח והארה ביד ובכח של מעלה, וגם פח האדם נתוסף הארה בידו ובכחו, ולפיכך קרי להו בכנוי. וכשיענה האדם ויכון ב"ד ובכ"ח תבות נצול מלרדת לשאול, וזהו 'כי אין מעשה וחשבון בשאול', דהינו אין צרך לדון במעשה ולא לתת חשבון בשאול:

ולפיכך צריך האדם להיות זהיר וזריז בעניית אמינים כי בזה מוסיף פח למעלה ומתכפרים עונותיו, וכמו שאמר הכתוב (דברים לב ג) 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו', דהינו

עצות וסגולות:

ברכת הנהנין (א)

יברך בכוונה ובמתינות

לא יברך בחפזון רק במתון, כדי לכוון דעתו ולידע מה מוציא בשפתיו, ולמי הוא מברך, ולא כמצות אנשים מלמדה. (גני המלך, תיקון התשובה אות ל)

הברכה לשון נוכח, כי השכינה כנגד

וצריך שיכון בשעה שהוא מברך, כאלו הוא עומד לפני הקדוש ברוך הוא, ולפיכך נתקנו הברכות בלשון 'ברוך אתה' שהוא לנוכח, מטעם זה שיכון אדם שהשכינה כנגדו ולה הוא מברך. (גני המלך שם)

ברכה ללא כוונה - איננה ברכה

האוכל כבהמה ושוכח השם בשעת אכילה, וגם ברכתו משפה ולחוץ מצות אנשים מלמדה, ברכה זו אינה ברכה ואינה עולה בשם, ואין בה פח לעשות שום פעולה.

(פיתוחי חותם פרשת עקב, ד"ה פן תאכל)

הנזקים שגורם בברכה שאינה כדאיי

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לה:): כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, שנאמר (משלי כח כד) 'גוזל אביו ואמו וגו'. והדבר מבאר, דכיון שהברכות הם לברר הניצוצות, ומאחר שעל ידם מתבררים הניצוצות, נמצא מי שאינו מברך כאלו הכניס הניצוצות מחדש בקלפות, מאחר שיש בידו להעלותם ולא העלה אותם נחשב עליו כאלו גזל מחדש הניצוצות של הקדשה והכניסם בקלפה, ועל זה נקרא 'גוזל', על פן צריך האדם שיהיה זהיר וזריז בברכות המצוות וברכות הנהנין לברכם בכונה פראוי כדי לברר הניצוצות ולהעלותם. (שערי תשובה אות יט)

החיצונים כמו עגית אמן דקדיש כמו שכתב בזהר הקדוש (ח"ב קכט): דכח קדיש מתבר שלשלאין דפרזלא. וגדול כחו שמבטל וקורע לאדם גזר דין של שבועים (שבת קיט). ועל זה אמר ימוטו עליהם גחלים, דהינו בכח עגית אמן ימוטו עליהם גחלים ויפלו באש ובמהמורות כל יקומו, דעל ידי קדיש משתקעים בתהומא רבא: (שערי ארוכה אות ח)

כי שם ה' אקרא' הוא קריאת הקדיש, אז אתם העונים 'הבו גדל לאלהינו', וענו בכונה. וראשי תבות 'גדל לאלהינו' גימטריא ג'ל, הם כ"ח תבות וחמשה אמינים שצריך העונה לענות. ולכן השב בתשובה צריך להזהר בעגית אמינים. וזה הוא בראשית הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בכחך תענה אמן יהא שמה רבא, וזה הוא תקון גדול לכפרת עונותיו: (גנוי המלך, תיקון התשובה אות ל)

עגית 'אמן' פותחת שערים

זה השער לה' צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ). בא לפרש שלא תטעה לומר דמה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קיט.) כל העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דין, דעגיה זו לבדה מועלת לו אף על גב דאינו בעל תשובה ומעשים טובים, לזה אמר 'זה השער לה', דהינו אמירת הקדיש שעל ידה נפתחים שערים, צדיקים יבאו בו דוקא, ולא שאינם צדיקים, שאם אינם צדיקים עגית אמן אינה מועלת להם כלום. באמת אם יהיו בעלי תשובה כראוי ונקראים צדיקים, אז אפלו מקדם נתייבו על מעשיהם הרעים שעשו חיוב גמור ונחתם גזר דינם, עכשו על ידי אמירת אמן עם התשובה שעשו כראוי נקרע גזר דינם, וזהו 'צדיקים יבאו בו', דהינו אלו בעלי תשובה שחזרו עכשו צדיקים עם אמירת הקדיש, ראויים עכשו לכנס בשער זה:

(שערי תשובה, אות כב)

עגית 'אמן' תיקון גדול לעונות חמורים

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת ברית יהיה שומר אמינים. בא לרמז מעין מה שכתבנו סמוך לזה דיהיה זהיר וזריז בברכות. וכמו שצריך להיות זהיר בברכות כך יותר ויותר צריך להיות זהיר וזריז בעגית אמינים, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות גג): גדול העונה אמן יותר מן המברך. וכמו שכתב הרב רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בזהר הקדוש (ח"ג רפה.) על כח אמן כמה גדול כח העונה וענש מי שאינו עונה, ד'אמן גופה גימטריא הו"ה אדנ"י ובעגית אמן מיחד הו"ה אדנ"י, וזהו תקון פגם הברית:

ואפשר דלזה רמז הכתוב (ישעיה כו ב) 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמינים, ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קיט): אל תקרי 'אמינים' אלא 'אמינים', דיש לדקדק למה כתב 'צדיק' ו'שומר אמינים', אלא בא הכתוב להודיענו דאף מי שפגם בברית ובשובו בתשובה נזהר להיות שומר אמונים, נמחל לו מה שפגם בברית וחזר לכשרותו הראשון ויחשב לו כאלו לא פגם. וידוע דהשומר ברית נקרא 'צדיק', כמו שאומרים 'וסף הצדיק' על ששומר בריתו. ופגם הכתוב כך היא, 'פתחו שערים ויבא גוי', דהינו שמתחלה היה גוי כמו הגוים שפוגמים הברית ועכשו נחשב לצדיק ששומר ברית. ותדע כמה זכה לזה, בשביל שהוא שומר אמינים:

ויש לרמז תקון הברית בעגית אמן, דהנה 'ברית' המלוי שלו גימטריא שבע מאות ושישה וארבעים, ואמן' כשתחשב הנו"ן הארכה שבע מאות בחשבון מנצפ"ך, יעלה בחשבון אמן שבע מאות ואחד וארבעים, חסר חמשה מחשבון מלוי הברית שכתבנו, הם כנגד חמשה אמינים שצריך אדם לענות בכל קדיש:

עוד, 'אמן' ראשי תבות אות מילה נתקן, רצונו לומר אם פגם בברית, על ידי שמירת אמן נתקן. עוד, 'הברית' גימטריא 'תענה אמן' עם הכולל, דהינו אם פגמת ברית תענה אמן ובזה יתקן מה שפגמת. ובזה יבוא הרמז על נכון דרפואת הברית יהיה שומר אמינים: (גנוי המלך, תיקון הברית אות כג)

כוהו של עגית 'אמן'

ימוטו עליהם גחלים באש יפלים במהמרות כל יקומו (תהלים קמ יא). אפשר לרמז גחלים גימטריא 'אמן'. דאין מי שמשבר כח

על ידי עגית 'אמן' מתבטלים הקטרוגים

ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה' (ישעיה נט כ). ועל דרך זה יש לרמז בפסוק (ישעיה נט כ) ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה', ולשבי פשע ביעקב' כשתוסיף ו' ביעקב ועוד תוסיף חשבון האותיות, הוא חשבון אלף עם הכולל, שהוא חשבון 'באמן' הוא יבטל דין השבועים שנה' כמו שכתבנו. ואומר הכתוב, דסבת ביאת הגואל הוא כשישובו הפושעים בתשובה ויצרפו עם התשובה עגית אמן, וזהו 'ולשבי פשע ביעקב נאם ה'', נאם' אותיות 'אמן', דכשישמרו כראוי לענות אמן עם התשובה בזה 'ובא לציון גואל', שעל ידי עגית אמן נקרע גזר דין של שבועים שנה, ומיד חזרו צדיקים וראויים לגאל:

בעגית אמן יתבטל קטרוג היצר הרע

ואפשר לרמז זה גם כן כמה שאמר הכתוב (שם ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, 'ארץ נצר מטעי' ראשי תבות 'אמן', שעל ידי עגית אמן שיהיו שומרים לענות, מיד נעשו כלם צדיקים וראויים לרשת ארץ החיים. וסופי תבות 'ארץ נצר מטעי' הם אותיות 'יצר', הרי ראשי תבות 'אמן' וסופי תבות 'יצר', להודיע שעל ידי עגית אמן מתבטל קטרוג היצר הרע: (שערי תשובה, אות כב)

מסכת יבמות דף קיא-ק"ז

לשון הרע במספר על חליצה או גט

במשנה: לאחר שלשים יום מבקשין הימנו שיחלוץ לה (יבמות קיא, ב).

בגמרא, לאחר שלשים יום מבקשים ממנו שיחלוץ לה, והקשו תוס' (ד"ה לאחר), ואם תאמר מה הוא מפסיד אם חולץ לה ולמה אין כופין כדי להתירה ויש לומר שהוא מתבייש בבית דין לחלוץ לה שתרוק בפניו. ובמהרש"ם ציין לכמה אחרונים שדנו אם יש גנאי בחליצה וכן אם יש גנאי בגירושין.

והנה בשו"ת לחפץ בחיים (ס' לא) כתב לדון אם יש איסור לשה"ר במספר על חבירו שהתגרש, וכתב שקודם יש לחקור אם יש גנאי בדבר למי שגירש את אשתו, והביא בזה מדברי רש"י (קידושין נ). שהמגרש את אשתו גנאי הוא לו, אך כתב דאעפ"כ יש להתיר בזה כיון שהוא דבר מפורסם ונאמר בי תלתא כמבואר בחפץ חיים (כלל ב' ס"ד), אך כתב עפ"י דברי הח"ח (כלל ב' ס"ג) שמוותר לספרו רק באקראי אבל לא שיתכוון לגלות הקול ולהעבירו יותר אלא יספר באקראי ובלבד שלא יתכוון לגנות את חבירו, אך אם עברו הרבה שנים מאז שהתגרש יתכן שאם שכחו מכך יהא איסור לספר דבר זה, וסיים שיראי אלוקים מתרחקים מהיתר דאפי תלתא,

ולפי"ז יש לדון דיתכן דגם בחליצה יהא מקום להחמיר ולא לספר על חבירו שעשה חליצה, ויש שחילקו בזה שמש"כ התוס' שיש בזה גנאי היינו שבעצם המעשה ובשעת החליצה יש בזה גנאי, אך לאחר שנעשה מעשה אין לו בזה גנאי, ואין זה דומה לגירושין שהוא גנאי בעצמותו, ולא מחמת דבר צדדי שירקה בפניו.

חרש שלמד לדבר, או שמשתמש בתנועות ידים

בגמ': אמר רמי בר חמא מאי שנא חרש וחרשת דתקינו להו רבנן נשואין ומ"ש דשוטה ושוטה דלא תקינו להו רבנן נשואין וכ"י (יבמות קיב, ב).

בגמרא מבואר שלחרש וחרשת אין

למאוד, מכל מקום יש היכולת בידם לדבר כזה אשר השומע יודע ומבין מה שמדברים. אשר כעת היום השאלה להלכה ולמעשה מה דינם של אלה בענין קדושין וגירושין חליצה שחיטה ועדות, אם המה גם אחרי הלימוד כהנ"ל עוד בכלל חרשים שאמרו חז"ל או לא, כי אף שאינם שומעים מכל מקום הרי מבינים ויודעים ואנו רואין שיש בהם דעת ותבונה, גם הרי מדברים בלשון עלגים, ואם בכבד פה, מ"מ הרי אנחנו יודעים ע"י דיבורם מה שאומרים ומבקשים. וכן בסוף ספר מלאכת חרש (לר' יחזקאל חפץ) כתב המחבר קול קורא חז"ל, כאשר בזמנינו חדשה נשמע בארץ, אשר המציאו בתי לימוד ללמד לחרשים שאינם שומעים ואינם מדברים לכתוב ולקרות בספר ולדבר כאחד האדם וכ"י ועתה יש לחקור מה משפט החרשים האלה, אם יש להם עדיין דין חרש גמור שאינו שומע ואינו מדבר או שנאמר מאחר שהם מדברים כאחד האדם בדעת ובהשכל, יש להם דין חרש המדבר ואינו שומע שהוא כפקח לכל דבריו, וא"כ יש להם קדושין וגירושין מן התורה וחייבים בכל המצוות האמורות בתורה. והנה אנכי בעניויתי העליתי כי יש להם דין חרש המדבר ואינו שומע שהוא כפקח לכל דבריו, והבאתי בעה"י ראיות לזה.

ובדברי הפוסקים מבואר שיש כמה דרגות שונות בנידון זה.

א. חרש אילם אשר למד לדבר כאחד

קידושין מן התורה ורבנן תיקנו להם קידושין. וכן נפסק בשו"ע (אה"ע ס' מד ס"א). וכתב הרמב"ם (אישות פ"ב הכ"ו) חרש וחרשת האמורים בכל מקום הן האילמים שאין שומעין ואין מדברים, אבל מי שמדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר הרי הוא ככל אדם. והיינו משום שכיון שאינו מדבר ואינו שומע אינו בן דעת.

דנו הפוסקים, בחרש אילם שלמד להסביר את עצמו בתנועות ידים, האם יש לו דין שוטה שאין קידושין קידושין, או שאין לו דין שוטה.

והנה הטיפול בחרשים אילמים בדרך מסודרת החל בעיר וינה כמבואר בדברי הרש"ש (גיטין דף ע"א) שהשיג על דברי חכמת שלמה (שם) שחרש מלידה אינו יכול לכתוב וכתב הרש"ש בזמנינו נמצא בוין הבירה בית תלמוד על הכתיבה לחרשים מלידה.

ודן בזה בארוכה בקונטרס מלאכת חרש (לר' יהודה אב"ד טאפליא) וחז"ל, אלו הם הנולדים חרשים מבטן, אינם שומעים ואינם מדברים, לומדים לקרוא בלשון עברי ואשכנזי. וכשיוצאים מבית הלימוד לחרשים יודעים להתפלל ומבינים היטב בלשון אשכנזי וגם מלומדים המה לדעת רעליגיאן [למודי דת] ומבינים דברי המדברים אליהם כמעט בהברה ובחיתוך הלשון וגם המה מדברים בלשון עלגים באמת קשה עד

(תרומות פ"ד ה"ב).

וקטן שהגיע לעונת נדרים אעפ"י שלא הביא שתי שערות ולא נעשה גדול אם תרם תרומתו תרומה, ודעת הרמב"ם (שם ה"ה) שאפילו בתרומה של תורה תרומתו תרומה, הואיל ונדריהו והקדשן קיימין מן התורה. ובש"ת הרמב"ם (ס' צח) כתב שעכ"פ לכתחלה אין ראוי לו לתרום, עד שיביא ב' שערות.

אך במשנה למלך (שם) הביא שלדעת הראב"ד (הל' נזירות פ"ב ה"ג) דדין מופלא הסמוך לאיש אינו מדאורייתא אלא מדרבנן, ולפי זה אין תרומתו תרומה מן התורה, אלא מדרבנן.

וכתב המנחת חינוך (מצוה תק"ז אות ד) שמה שאמרו שקטן מופלא הסמוך לאיש יכול לתרום אינו אלא במפריש משלו, אבל להפריש לאחרים אינו יכול כיון שקטן אינו בר שליחות, אך אם הוא תרום משלו על של חבירו, כיון שבאופן כזה אין צריך דעת בעלים (רמב"ם תרומות פ"ד ה"ב), אם כן אין צריך שליחות, וגם קטן יכול לתרום משלו על של חבירו. [ועיין בישועות מלכו על הרמב"ם (שם) שהביא מה' ראשונים בתורם משלו על של חבירו אם הוא מדין שליחות, וכן האריך בזה במנחת יצחק ח"ט ס' קי-קיג בנידון הפרשת תרומה ע"י השלטון, וע"ע בש"ת הר צבי (או"ח ח"ב ס' ב-ג)].

ובספר ציץ הקדש (הרצ"מ שפירא, ס' יט) הביא מעשה שהיה בשבת ערב פסח, שנזכרו שלא הפרישו חלה מהמצות כדין, והורה להם המהר"ל דסקין, ליתן אחד מהמצות לקטן שהוא מופלא הסמוך לאיש, והוא יפריש מהמצה שלו לפטור כל המצות. והפרשתו תרומה כיון שלגבי דין הפרשת חלה דינו כגדול, ואינו עובר בכך על איסור הפרשה בשבת שהרי לגבי זה דינו כקטן, והדין הוא שנותנים לקטן לעבור על איסור דרבנן בידים, אם הוא גם לצורך הקטן, אמנם בציץ הקדש הביא שפעם אחרת נשאל המהר"ל דיסקין לגבי אדם ששכח להפריש חלה מהמצות בער"פ שחל בשבת ולא התיר לו להפריש ע"י קטן אל אמר לו שיקח מצות אחרים. אכן באדר"ת פסק שאפשר לתת לקטן להפריש עבורו (ספר ארחות חיים, או"ח ס' תקו).

אך דעת המגן אברהם (או"ח ס' תקו

המהרש"ם להכריע דבנידון זה שלמדוהו להבין מה שמדברים אליו ע"י היכר תנועות השפתים אינו בהול ודעתו שלימה ולכ"ע חליצתו כשורה, והביא גם משו"ת מהר"ל דיסקין (ס' קז) שפסק בחרש המדבר ואינו שומע שכפקה הוא לכל דבריו.

אכן דעת הנאות דשא (בעל לבושי שרד, אה"ע ס' קלב) שדינו כשוטה, ואף שמוציא מפיו קול בעת תנועותיו ועל ידי זה נושא ונותן עם בני אדם, אין זה כלום, דאינו קול בן דעת אלא קול כסיל בעלמא, ולא חשיב קול אלא קול דברים ש/ל אדם המדבר, משא"כ קול הברה הזה ודאי שאינו כלום.

ג. חרש אילם המדבר בתנועות ידים בלבד. מבואר בגמרא (גיטין ע"א): שחרש שאינו יודע לדבר כלל אלא מתוך הכתב אע"פ שאנו רואים שהוא חרף אינו בר קידושין וגירושין ודינו כשוטה, ומשמע שהוא הדין המדבר על ידי תנועות ידים, אך בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב ס' לח) מסתפק בזה.

הפרשת חלה בשבת על ידי קטן

בגמרא, חמשה לא יתרמו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה, ואלו הן חרש שוטה וקטן והתורם את שאינו שלו (יבמות קיג, א).

בגמרא, חמשה לא יתרמו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה, ואלו הן חרש שוטה וקטן והתורם את שאינו שלו. וכן פסק הרמב"ם

האדם, דיבור שלם ותקין. דינו כפיקח לכל דבר, וכמו שכתב בספר מלאכת חרש (ר"י חפץ, קול קורא שבסוף הספר) שאלה החרשים כשרים לשחיטה, לצירוף עשרה, לתפילה ולענין עדות במקום שאין צריך דרישה וחקירה, וקידושיהם קידושין דאורייתא, וגם בידם לגרש דהרי הקידושין ג"כ מדאורייתא, אך לענין חליצה יש לדון בזה.

ב. חרש אילם המדבר בתנועות ידים וגם בדיבור בקול עילג. לדעת הדברי חיים (שו"ת אה"ע ח"ב ס' עב) ובתשו' שבקוטרוס מלאכת חרש) הוי בגדר המדבר, וכפקחים הם, ואף שאינן שומעים, כיון שלפי הטבע אי אפשר לדבר מבלי לשמוע, ולכן אם הם מדברים מסתמא הם שומעים קצת עכ"פ, והם נחשבים כשומע ומדברים, ויכולים לקדש וקדושיהו קדושין דאורייתא וכן יכולים לגרש, אך לגבי חליצה כתב שעדיף באופן כזה לייבם.

וכן דעת המהרש"ם (ח"ב ס' קמ) שנשאל בנידון אשה שנפלה לפני יבם חרש שאינו שומע ואינו מדבר מתולדתו וע"י שלמד בבתיים המיוחדים לחרשים בזה"ז יודע ומכיר בתנועות שבכלי המבטא של המדברים עמו ע"י תנועות השפתים ומבין כל מה שמדברים עמו לנוכח וגם הוא מדבר בלשון נלעג ובכל זאת מבינים השומעים את דבריו והוא עוסק במלאכתו בחכמה ובדעת ככל האדם והאשה מרוב חשיבותה אין רצונה להתייבם לו בשום אופן ותשב כל ימי גלמודה אם לא יתירו לחלוץ, וכתב

הג"ל מוכרע לזכות כיון שיש בזה הבחנות שלפעמים העירוב מתוקן ומותר לטלטל ולפעמים מטלטלין מה שהוא הכרחי הרבה לצורך שב"ק ואם כן אין קלקול לחינוך כלל על ידי זה, כיון שלא יוכל להכריע לעצמו נגד ההלכה כי אם על פי ראייה ברורה, ויתלה את כל מה שמטלטל בקטנותו שהיה בדרך היתר, כיון שיש בזה דרכים הרבה להיתר. ומבואר בדברי האשל אברהם שאין דין להפריש את הקטן מאיסור באופן שפעולת הקטן היא דבר שיש לו היתר באופנים מסויימים, משום שכל דין חינוך הוא להרגיל הקטן לפרוש מדברים האסורים ושירוגל בהם, אך בדבר שפעמים שישנו בהיתר ופעמים באיסור ואין הקטן מבחין בזה לכא למיחש שייסיק מזה הקטן שדבר זה מותר לגמרי, כיון שידע שפעמים הותר לעשות כן ויתלה את מה שהתירו לו לעשות כן משום שנעשה באופן המותר. אמנם הפוסקים לא הזכירו חידוש זה של האשל אברהם ומשמע שלא סמכו על זה למעשה.

חשש לשני יוסף בן שמעון כשלא הוחזקו, והדין בעיד גדרה

בגמרא: מי חיישינן לתרי יצחק או לא, אב"י אמר חיישינן רבא אמר לא חיישינן (יבמות קטו, ב). בגמרא מבואר שאם בא שליח מעיר אחרת ואמר על פלוני שמת ופירש את שמו, לדעת רבא לא חיישינן שמה שני אנשים באותו השם, ומבואר בגמרא לקמן (קטז). שרק במקום שלא הוחזקו שנים באותו השם לא חיישינן לשניים.

ופסק הרמב"ם (גירושין פי"ג הכ"ד) כדעת רבא שלא חיישינן לשני יצחק, וכן נפסק בשו"ע (שם סי"ח), שאם בא אחד ואמר לנו, אמרו ב"ד או אנשים כשתלך למקום פלוני אמור להם שמת יצחק בן מיכאל, ובא השליח ואמר לנו, והשליח אינו יודע מי הוא, הואיל ואנו יודעים פלוני הידוע בשם זה, הרי אשתו מותרת, ואין אומרים שמה יצחק בן מיכאל אחר הוא שמת. והוא שלא הוחזקו שם ב' יצחק בן מיכאל, או כשהוחזקו שנים וידוע שאחד קיים. וכתב הרמ"א וי"א שכל זה הוא דוקא כשהזכיר

וכתב במשנה ברורה (סי' שמג סק"ג) שתינוק שאינו בר הבנה כלל אין אביו מצווה למנעו בעל כורחו מלאכול מאכלות אסורות או מלחלל שבת אפילו באיסור של תורה כיון שאינו מבין כלל הענין מה שמונעו ומפרישו, וכן אם הוא כהן אין צריך להוציאו מבית שהטומאה בתוכו אא"כ הוא בר הבנה אזי מצוה על אביו להוציאו כדי להפרישו מן האיסור מחמת מצות חינוך.

וכתב בבבית עולם (דיני אמירה לנכרי סי' כב אות ו) שבכל תינוק בן שלוש יש לחשוש שהוא בר הבנה ומחויבים להפרישו מאיסורי לא תעשה, אבל לפני כן אין צריך מדינא להפרישו לפי שאינו בר הבנה.

והנה כתב באשל אברהם (בוטשאטש סי' שמג ס"א) מעשה שהיה ביום הכיפורים, נפל נר על השולחן והודלק פרכת ממשי ופשתן, והתרת לכבות על ידי קטן שלא היה אביו שם גם שהגיע לחינוך כיון שלפעמים על ידי חשש שריפה ח"ו, מותר גם לגדולים לעשות מלאכה בחשש פיקוח נפש. ובזה אין קילקול לחינוך הקטן כיון שכשיגדל וידע שרק על ידי פיקוח נפש מחלים שב"ק יבין שכיון שהיה חשש פיקוח נפש לכן נתנו לו לעשות מלאכה זו. וכתב שבגידון זה היה טעם נוסף להתיר כיון שהיה גם חשש שלבסוף יהיה סכנה של פיקוח נפש וכיון שהיה קודם חצות לילה ולא מצאו גוי, והיה הכרח שלבסוף יהיה יצטרכו לכבות בידים ע"י קטן, וממילא יותר טוב היה להקדים להציל את הפרוכת גם כן כיון שבינן כך יצטרכו כיבוי אחר כך. וכתב שבזה יש צד זכות על הנהוג לטלטול על ידי קטנים גם שהגיעו לחינוך ספרים ומטלטלין גם שאינם נצרכים כל כך, ולפי

סק"ח) משמע שאינה כן, שלא הזכיר עצה זו כשדן בדין ששכחו להפריש חלה בע"ש, עיי"ש. ואכן בספר חלת לחם (סימן י ס"ק ז) כתב על דברי המגן אברהם דיש תקנה להפריש חלה בשבת ע"י קטן שהגיע לעונת נדרים, ויש להקנות לו במתנה את העיסה או הלחם, והיכא דדעת אחרת מקנה אותו קונה מדאורייתא, ותהא העיסה שלו ויוכל להפריש.

ומבואר דלדעת המהר"ל דסקין והחלת לחם, מהני הפרשת מופלא הסמוך לאיש ובזה אפשר להפריש חלה גם בשבת, אלא שלדעת החלת לחם צריך להקנות לקטן את כל החלה, ואם לא אין הפרשתו הפרשה, ולדעת המהר"ל דסקין כתבו האחרונים אין צריך להקנות לקטן את כל העיסה אלא רק את החלה עצמה. ועיין במנחת יצחק (ח"ז סי' כח) שדן בגידון זה באריכות.

טלטול בשבת לצורך על ידי קטן

בגמ': קטן הבא לכבות אומרים לו אל תכבה ששבינתו עליהם (יבמות קיד, א). בגמרא מבואר שקטן הבא לכבות אביו מצווה להפרישו, וכן נפסק בשו"ע (או"ח סי' שלד סכ"ה) שקטן שבא לכבות צריך למחות בידו, וכתב במשנה ברורה (שם ס"ק סה) שצריך האב למחות בקטן אפילו אם לא ציווה לו לכבות את הדליקה משום דמסתמא הוא עושה על דעת אביו, ומפני שקטן אין לו שקול הדעת לעשות אדעתיה דנפשיה, ועושה לדעת אביו שיודע שכיבוי זה נוח לאביו וכיון שהאב מצווה על שבינתו בנו עליו למחות בבנו.

העד את שם עירו, אבל אם לא הזכיר שם עירו, אע"פ שיודעין שנאבד אחד, לא מהני, ואפילו שהזכיר את שמו, ויש מקילין, וי"א דבמקום שמזכיר שמו לבד בעינן שיוזכיר עירו, אבל אם מזכיר שמו ושם אביו לא בעינן שיוזכיר שם עירו, ובמקום שיש אומדנות והוכחות שזה הוא יש להקל ולסמוך אמאן דאמר דלא בעינן שיוזכיר שם עירו. ועיי' אליבא דהילכתא.

ומבואר בדברי הרמ"א, שלכל השיטות, אם אמר שמו שם אביו ושם עירו, ליכא למיחש למידי אם לא הוזק שיש שני אנשים באותו השם באותה העיר.

והנה כתב המהרי"ט (ח"ב אה"ע סי' ל) דהפירוש לא הוחזקו היינו שלא נודע לנו שיש שם אחד ששמו כשמו, אך אין צריך לדרוש ולחקור אם יש באותה עיר אדם ששמו כשמו, אלא מסתמא כל שלא נשמע, כלא הוחזק דמי. וכן כתב בעצי ארזים (סק"ע) שהפירוש לא הוחזקו היינו שאין אנו יודעים בודאות שיש בעיר הזאת אדם ששמו כשמו, ואף שאין אנו יודעים בודאות שלא נמצא כן. וכן כתב בספר ושב יעקב (ש"ת סי' לא) דלא הוחזקו הנזכר בכל מקום בדין זה היינו שלא ידוע אם יש עוד אחד בעיר ששמו כן.

וכתב החתם סופר (ש"ת ח"ג אה"ע ח"א סי' מה ד"ה ואם לחוש) שביאור הדברים הוא משום שאם יש ב' יוסף בן שמעון בעיר אחת, הרי מכיון שלכל אחד מהם יש עסקים ואגרות רשות ושטרות וכדומה, מוכרח שיש סימן היכר ביניהם כדי שלא יהיו מדיינים כל היום בדיני דייני, ותו אין כאן חשש בשני יוסף בן שמעון. ואם אינם מסומנים הרי הדבר מפורסם בעיר מפני הדיינים שביניהם ואם כן כל עיר שלא הוחזק ומפורסם שיש שם עוד יוסף בן שמעון הוי כמוחזק שאיננו.

עוד כתב בבית אפרים (סי' כט) דלא מצאנו בפוסקים לחלק בזה בין עיר קטנה לגדולה דאפילו גדולה כאנטוכי כל כמה דלא איתחזק לן שנים ששמותיהם וגם שם אביהם שווים לא חיישינן למילתא. וכן מבואר בעצי ארזים (שם סק"ע).

וכן כתב בספר חבצלת השרון (סי' נו) דפוק חזי מאי עמא דבר דבמעידין על שמו ושם אביו ושם עירו מתירים אף בעיירות גדולות ואין חוששין דילמא יש עוד אדם

ששמו ושם אביו כן.

חשש לזות שפתיים בעד אחד המכחיש ע"א

במשנה: עד אחד אומר מת והתירוה לינשא ובא עד אחר ואמר לא מת לא תצא מהתירה הראשון (יבמות ק"ז, ב).

במשנה, עד אחד אומר מת והתירוה לינשא ובא עד אחר ואמר לא מת לא תצא מהתירה הראשון. וכתב בשו"ע (אה"ע סי' יז סל"ז), בא עד אחד והעיד שמת בעלה והתירוה לינשא על פיו ואח"כ בא ע"א והכחיש את הראשון ואמר לא מת הרי זו לא תצא מהתירה הראשון ותינשא, שע"א נאמן בעדות אשה כשני עדים בשאר עדויות ואין דבריו של אחד במקום שניים, וכתב הרמ"א ומיהו משום לזות שפתיים לא תינשא.

והנה דין זה שבע"א המכחיש ע"א אע"פ שמתרת לינשא מכל מקום משום לזות שפתיים לא תינשא הוא שנוי במחלוקת. הרשב"א (בתשובה ח"א סי' תתל"ז) כתב חשש זה. אך הרמב"ם (גירושין פ"ב ה"ח) לא כתב דין זה שלא תינשא לכתחילה משום לזות שפתיים, וכן בשו"ע (שם).

והנה בחלקת מחוקק (שם ס"ק סז) כתב שאף לשיטות שלכתחילה לא תינשא, אין זה איסור אלא עצה טובה, והוכיח כן מלשון הרא"ש (פט"ו סי' ט) שכתב על האי דינא דע"א כנגד ע"א, שטוב הוא שלא תינשא משום הסר ממך עיקשות פה, ומשמע שאין זה אלא עצה טובה, וכ"כ הים של שלמה (פט"ו סי' טו) בדעת הרא"ש אמנם בדעת התוס' כתב שזהו מדינא ולא עצה טובה בלבד. וכן מבואר להלכה בתשו' המהרש"ל

(נדפס בשו"ת ב"ח החדשות סי' עא).

אך בבית שמואל (שם סק ק"י) כתב שדעת התוספות (כתובות כב: ד"ה אי הכי) שאפילו בהתירוה לינשא, יש לה איסור גמור להינשא, וכ"כ הב"ח (שם) בדעת התוספות.

ובמהרי"א² ענין (סי' נא) כתב לבאר את שיטת התוספות, שהרי הטעם שהאמינו חז"ל לע"א בעדות אשה אינו מצד נאמנות העד עצמו, אלא בצירוף חזקה דדיקא ומינסבא, ולפיכך כל שעדיין לא נשאת לא התברר שדייקא, ולא התחזקה עדותו, ולא שייך לומר כל מקום שהאמינו לע"א הרי כאן שניים, ועל כן לדעת התוס' לא תנשא אף שהתירוה דעדיין לא יפה כח המתיר מכה האוסר ואיכא לזות שפתיים. אבל אם נשאת ויש חזקה דדייקא, בכך נתחזקה עדותו של הראשון, ונתבררה מהימנותו, ולכך אין דבריו של אחד במקום שנים ומשו"ה לא תצא.

והנה בים של שלמה (שם) מבואר דאף לשיטות שסוברות שמחמת הלזות שפתיים היא אסורה לינשא מ"מ נראה דאין מוחין בידה אם רצונה לעבור ולא לחוש ללזות שפתיים שלא תיקנו למחות באיסור זה.

אכן באפי זוטרי (שם אות קעז) מבואר דלמאן דס"ל דאיכא איסור דרבנן לינשא מחמת הלזות שפתיים מוטל על הבית דין להתרות עליה שלא תעבור, ולדעות שאין זה אלא עצה טובה, אם באה האשה לימלך אמרינן לה שלא טוב הדבר לינשא משום לזות שפתיים, ואי אמרה אדעתה דהכי דלא איכפת לה בלזות לא קנסינן לה. וכן מבואר בבית הלל (על השו"ע כאן) דלדעת הרמ"א שלכתחילה לא תינשא ב"ד מוחין בידה. וכן משמע בכנסת הגדולה (הגה"ט אות תלב).

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלה זי"ע בעל מגיד דבריו ליעקב כ"ה סיון תרל"ו

בן האדמו"ר רמ"מ מווארקא.
לדאבון לב החסידים וכל בית ישראל
הסתלק רבינו בגיל צעיר בן חמישים
ושש שנה, כשנה ומחצה לאחר פטירת
אביו רבי אברהם מטשכנוב, לאחר
כשמונה שנות הנהגה.

ביום שב"ק כ"ה סיון תרל"ו נתבקש
רבינו לשייבה של מעלה ונטמן בבית
העלמין בביאלה, זי"ע.

(התודה והברכה לידידנו הרב
חיים צבי שיינבך שליט"א על סיועו
בעריכת מדור זה)

אחז כל ימיו כשיטת הסוברים שעדיף לעבוד את ה' מתוך הרהבה

בין הצדיקים היו שני דרכים בעבודת
הש"ת, האם מן הראוי יותר להיות עני
כדברי חז"ל 'אה עניותא לישראל' או
שלהיך עדיף להיות עשיר ואז יהיה ליבו פנוי לעבודת ה', ואדרבה
עניות מעבירה את האדם על דעת קונו.

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא זי"ע"א אחז כל ימיו בשיטה
השניה שעדיף לעבוד את ה' מתוך הרחבה. באחת הפעמים בהם היה
בוורקא, בחיי רבו הרה"ק רבי מגדל מווארקא זי"ע"א, ישב בסעודה
עם החסידים באכסנייתו. תוך כדי הסעודה בא המשמש של הרה"ק
מווארקא וקרא לו אל רבו. לתמיהת כל החסידים השיב: לא אלך.
לאחר זמן מה חזר המשמש שנית וקרא לו בשנית בפקודת הרבי
שיבא. ושוב השיב שלא ילך. הדבר חרה לחסידים: היתכן הרבי
שולח לקרוא לך ולא תרצה לילך.

עמד הרב החסיד רבי יעקב שמעון, גיסו של הרבי מווארקא ומגדולי
החסידים, קיפל את המפה ואמר: לא נמשיך את הסעודה עד שתלך
לרבי. אם כך, נענה רבי דוב בעריש ואמר: הנה אני מוכרח ללכת,
אולם לא אסכים עמו. כל החסידים לא הבינו את דבריו. הוא נכנס
לחדר, פשט את כל בגדיו ולבש בגדים אחרים, והלך לקודש פנימה.
שם שהה מספר שעות עם הרה"ק מווארקא. כשיצא היה עייף מאד
וכולו נוטף זיעה, ואמר בלשון קודשו: הנה הרבי רצה שלח חסידים
לא תהיה עשירות כדי שלא יהא להם טרדות בעבודת הש"ת, אולם
לפי דעתי גם לעבודת ה' צריכים להיות מושפע בעושר וכל טוב
בכדי שיוכלו לעבוד את השם בשמחה, לכן לא הסכמתי לרצונו
הקדוש בזה.

סיפרו החסידים שבתחילת הנהגת הרבי מביאלא הגיעו חסידים

רבינו האדמו"ר רבי דוב בעריש
מביאלה נולד בשנת תק"פ (לערך)
לאביו הרה"ק רבי אברהם מטשכנוב
אשר נודע כגדול הדור.

רבינו קדוש מרחם היה, עוד בילדותו
קידש וסיגף את עצמו, נוסף על
התמדתו הנדירה וכשרונותיו הבלתי
רגילים. כבר אז נתפרסם כעילוי ולמדן
גדול וכבר בשנים אלו החשיב אביו שר
התורה את חידושו וכותב: בזה "עמד"
בני הנבון כמו דוב בעריש שיחיה,
והשיב לי בני המופלא כמו דוב בעריש
שיחיה וכדומה.

שמו של רבינו נודע לתהילה עד כי
בהגיעו לפרקו בגיל י"ד לקחו הרה"ח
המפורסם רבי ארטשע מגריצא לחתן.
(רבי ארטשע זכה להשתדך פעם
נוספת עם הצדיק מטשכנוב בלוקחו
את צעיר בניו רבי יעקב מיעזוב לחתן).
לאחר פטירת האדמו"ר רמ"מ

מווארקא נתנה העדה את עיניה ברבינו והכתירוהו לאדמו"ר ומנהיג.
אף מצאו לכך סימוכין מדברי האדמו"ר מווארקא שאמר לרבינו זמן
קצר לפני פטירתו כששאלו לבריאותו התאונן לפניו על מכאוביו
נענה האדמו"ר מווארקא ואמר "אתה בריא בכל אברייך".

רבינו החל להנהיג את העדה ביד רמה בעיר ביאלה. היה עורך את
שולחנו מידי יום ואמר בו דברי תורה בהלכה וחסידות לפעמים היה
מאריך מספר שעות בעניני קבלה עמוקים.

אף הרבנית מווארקא הביאה לרבינו את בנה הקטן (לימים
האדמו"ר רבי שמעון מסקרנביץ) ואמרה לו הרבי נפטר מה יהיה
איתו עכשיו אצל מי הוא יגדל, מי יחנך אותו? אתם הרבי, אתם
תגדלו אותו אצלכם, והשאירה אותו בביאלה שם נשאר עד חתונתו,
ובכל פעם שרבינו קנה לעצמו בגד חדש היה קונה גם עבורו בגד
חדש.

כנזכר היה רבינו עורך שולחן בכל יום ויום כשהגיע פעם לביקור
אצל אביו הרה"ק מטשכנוב נסעו עמו קהל חסידים גדול כהרגלו
ערך להם שולחן. והנה אנשי טשכנוב ראו זאת בעין רעה שבן מנהיג
בעיר של אביו והתלוננו על זאת לאביו, מיד אמר להם "בבקשה
מכם לכו אצל בני והעמידו על השולחן יין בשמי".

עם הכתרתו לאדמו"ר נהרו אחר רבינו כל גדולי חסידי ווארקא
ביניהם האדמו"ר הזקן מאלכסנדר ובנו בעל ה"ישמח ישראל"
מאלכסנדר האדמו"ר בעל ה"ישרש יעקב" מנאדרזין חתן האדמו"ר
רמ"מ מווארקא. כן גדל בבית רבינו האדמו"ר רבי שמעון מסקרנביץ

זכרון לעדיק

מעשיהם של צדיקים שהילולותיהם יהולו השבוע

רבים לבקש אודות פרנסה. נענה ואמר להם: 'כשאצליח להגיע לקופה אני אתפוס ואחלק לכולם'. ואכן כל ימי הנהגתו השפיע עשירות גדולה על כל החסידים. בימיו לא נצרכו כלל לאסוף עבור קמחא דפסחא וכדומה עבור החסידים.

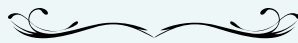
ומעשה בחסיד שהיתה שעתו דחוקה עליו, וביקש ברכה מהרבי. הורה לו הרבי שיקנה כרטיס הגרלה. לאחר זמן הגיע אליו לבשר שזכה בהגרלה. בידרו הרבי שזכה פעם נוספת. לאחר שזכה שנית, נענה הרבי ואמר: זה טוב בשביל בני הבית אבל אתה צריך עוד אחד. זוכה גם פעם שלישית.

בשבת שירה בעת שבתו בשולחן הטהור האריך בדברי תורתו שהתואר 'רבי' מיוחד רק לאלו שמשתדלים בחסד מרום עליון שישפיע שפע טובה וברכה לעולם הזה. והוסיף שהחווה מלובלין נקרא בשם 'רבי' כשמזכירים את שמו ואומרים 'הרבי מלובלין מפני שהשתדל בתפילתו על פרנסה בהרחבה לעולם, ואילו המגיד מקוזניץ שהיה מתנגד לזה והחזיק בשיטה שיאה עניותא לישראל

נשאר בשם מגיד, המגיד מקוזניץ.
(ספיד ויהלום בשלח פ"א - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

עמוד על דעת רבו

בחג השבועות האחרון לחייו, שנת תרכ"ח, אמר הרה"ק רבי מנחם מענדל מווארקי זיע"א בשולחנו הטהור 'הוסיף משה יום אחד' (שבת פז.), ופסק ואחר כך אמר 'מדעתו'. ולא הוסיף יותר. כאשר שמע זאת תלמידו הגדול הרה"ק רבי דב בעריש מביאלא זיע"א מיהר ויצא החוצה ובכה. אח"כ הסביר: 'הוסיף יום אחד', היינו, 'שוב יום אחד לפני מיתתך' (אבות פ"ב מ"י) וביקש שיהיה 'מדעתו'. ואכן כעבור ימים ספורים, ביום ט"ז בסיון, נסתלק רבו לעולמו ומדעתו בדעה צלולה עד לזיבולי בתרייתא.
(ספיד ויהלום חיי שרה תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשייה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בינות המילים
אור תורה | תורת חיים
הערות ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספרי האור החיים הק'
מאורי אור - מאיר עיני הלומד
מאורי החיים - מקורות מחול
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

אירוע: 437-0054 (718) | אידועה: 44-20-5806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הגה"צ רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל הי"ד אב"ד גלנטה בעל אור פני יהושע כ"ו סיון תש"ב

בכ"ו בסיון באושוויץ, והשאיר אחריו מאות ואולי אלפי תלמידים מעריצים. לאחר המלחמה אספו תלמידיו את שרידי חידושו בהלכה ובאגדה, וכן שאלות ותשובות שלו. הם כינסו את כל דברי התורה (כולל על התורה) בספר: "אור פני יהושע" (שני כרכים).

רבינו רבי יהושע נולד בב' שבט שנת תרל"ז לאביו ר' יוסף שהיה שוחט בעיר פאפא בהונגריה. לאחר שנכנס לעול מצוות סייע לפרנס את הוריו בחנות. בערבים ובזמנו הפנוי למד אצל הדיין ר' משה יוסף הפומן, מחבר הספר "מי באר מים חיים" על מסכת ברכות. בגיל 16 נשלח ללמוד בישיבת אונסדורף אצל הגאון רבי שמואל רזנברג, בעל שו"ת באר שמואל. שם שקד על לימודו מתוך חיי צמצום (עד כדי שינה על ספסל), עד שהפך לאחד ממצויני הישיבה. כעבור שש שנים הוסמך להוראה ע"י ראש הישיבה ועל ידי רבה של מאאד, בעל "לבושי מרדכי".

כמו משקפיים בעלי זכוכית מגדלת

פעם תפס הרב בוקסבוים זצ"ל בחור ישיבה שהוא מעיין בספר 'מורה נבוכים'. אמר לו: דע לך בני, כי בתקופת השמד בספרד, יהודים ששמרו את התורה על יסוד מורשת אבות מסרו את נפשם על קידוש השם, לעומת זאת לא עמדו בנסיון היהודים שהאמינו בה' עפ"י חקירה. זאת ועוד, הרבי ר' מנחם מנדל מקוצק אמר, הספר הזה הוא 'מורה' למי שמילא את כריסו בש"ס ופוסקים, ו'נבוכים' למי שהוא צעיר וטרם הספיק ללמוד. אמר לו הבחור: אבל רבי, למה הקדמונים כמו הרמב"ם החזיקו מעמד באמונת ה' ובקיום המצוות למרות שהיו חוקרים ופילוסופים. השיב לו הרב: 'אמשול לך משל, ישנם משקפיים בעלי זכוכית מגדלת, שצעירים לא רואים בהם והזקנים משתמשים בהם ורואים לקרוא באופן יוצא מן הכלל. (עולמו של אבא' עמ' רה)

בגיל 22 נשא אישה והיה סמוך על שולחן חותנו, ר' מאיר חיים בלוך, בעיר אויהל, במשך עשר שנים. בתקופה זו ישב ולמד והרבה את ידיעותיו גם בתנ"ך. הספיק לכתוב עשרות קונטרסים של דברי תורה, ויחד עם זאת התקרב לחסידות והסתופף במחיצתו של האדמו"ר משינאווא.

בשנת תר"ע התמנה לרבה של מנגדורף, בהמלצתו של רבו הרב שמואל רזנברג. שם הוא הקים ישיבה שמשכה אליה תלמידים רבים. בשנת תרפ"ב קיבל הצעה לשמש כרבה של גלנטה, במקומו של הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקי. שיקול חשוב בהחלטתו לקבל את ההצעה היה העובדה שבגלנטה יוכל להקים ישיבה גדולה יותר. אכן, הרב יהושע הצליח להרחיב את ישיבתו, ובתקופה מסוימת מנתה מאתיים ושלושים בחורים. הרב דאג לתלמידים שיאכלו בחדר אוכל מסודר, ודאג אישית לכלכלתם של בני עניים. הוא דרש מתלמידיו הופעה חיצונית מסודרת, והיה לו יחס אישי כלפי כל תלמיד ותלמיד.

הגה"צ רבי זלמן בריזל בשבת שקלים בגאלאנטא

מסופר שבשנת תרח"צ שלחו העדה החרדית את הגה"צ רבי זלמן בריזל זצוק"ל לאירופה לשליחות חשובה, ובימים שלפני שבת שקלים הוצרך להיות בפרשבורג, וכשהגיע ערב שבת שקלים נצטער מאד איך ישובת 'שבת שקלים' בעיר אשכנזית כזאת, הרי הוא דבוק בצדיקי קארלין ששם בווערים בשבת שקלים אש להבת שלהבת.

והסיח לבו לפני ידידו רבי יוסף גייהוז, ואמר לו רבי יוסף איעצך לנסוע על שבת לגאלאנטא הקרובה לפרשבורג, שם יהיה לך 'שבת שקלים' כמו שכתוב, לא יחסר לנפשך כלום. ואכן כך היה, והיה רבי זלמן מספר כל ימיו מאותו 'שבת שקלים' בווערת שהיה לו בגאלאנטא.

תולדות ר' זלמן בריזל

בסיוון תש"ד נתקבלה פקודה להעביר את יהודי גלנטה לאושוויץ. בו בזמן נתקבל גם אישור לשחרר את ראש הישיבה עם בני משפחתו. האישור ניתן מתוך ההערכה הרבה שזכה לה אפילו מצד הרשעים. אולם הרב סירב, ולפני שיצאה הרכבת לדרכה נשא דרשה מרגשת לפני עדתו בנושא של "בכל נפשך" – קידוש ה'. מי ששמע אותו העיד: מי שלא ראה את רבינו באותה שעה אינו יכול לתאר דמותו של מלאך ה' צבקות.

כאשר התחילו לנסוע ברכבת התבטא הרב שנוסעים 'לגן עדן'. הוא ביקש מתלמידיו להצטרף עמו לשירת "אני מאמין", ולקראת חניית הרכבת באושוויץ קרא להגביר את עצמת השירה. הרב נספה

הגה"ק ר' מאיר אשכנזי זצ"ל אבד"ק אייזענשטאט בעל פנים מאירות כ"ז סיון תק"ד

וע"פ גלגולי דברים אלו יצא נקי מכל נכסיו ונכסי בניו, עכל"ק.

היה צדיק לברוה מעירו

רבינו הפנים מאירות היה תלמידו של הגה"ק המגן אברהם זי"ע, ובתחילה היה רב במדינת אשכנז, אבל כיון שלא ישב שם על מי מנוחות, היה נע ונד לתור אחר מקום רבנות כראוי, ובאותה תקופה התגורר במקום שהוא הפרנס הנמרץ הג"ר שמשון וורטהיימר שהיה שר חשוב בוויען, והוא השתדל אצל המלכות שיכתירו את הפמ"א לכהן ברבנות בעיירה אייזנשטט, וכיהן שם ברבנות משנת תע"ח עד שנת תק"ד במשך כ"ו שנים. זמן רבנותו באייזנשטט ראיתי בפנקס הקהילה דאייזנשטט, שם נכתבו כל פרשת ימי כהונתו של הפמ"א בקהילה זו.

הגה"ק ר' מאיר אשכנזי אבד"ק אייזענשטאט בעל שו"ת וחידושי פנים מאירות וכותנות אור נולד בשנת ת"ל בקירוב לאביו ר' יצחק אשכנזי ולאמו בת רבי שמעון בנימין זאב וואלף טייבר זצ"ל.

בימי נעוריו עלה ונתעלה בתורה וביראה, וקיבל תורה מפי הגאון רבי משה אב"ד סאכטשוב וברבות הימים הזכיר רבינו בספרו ד"ת משמו של רבו זה, רבינו עמל בתורה וחידש בה חידושים כבר משנות ילדותו ובספרו כתב מזאת ברבות הימים.

בהגיעו לפרקו נשא את מרת פינקל בת הקצין המפורסם רבי משה סוכטשוב פרנס ומנהיג המדינה דגליל פוזנא, בבית חותנו ישב רבינו כעשר שנים בכבוד ובאהבה והתמיד בתורה ועבודה, כששרשותו עומדת ספריה ענקית שהעמיד חותנו לצרכיו, דבר שהיה יקר המציאות באותם ימים.

מספרים שפעם אחת באו כמה גנבים להתדיין אצל הפמ"א באישון לילה, לאחר שגנבו כמה דברים מתושבי העיר ולא הצליחו להתחלק ביניהם בשווה, והפמ"א בלית ברירה פסק לפניהם את פסקו והלכו להם, ובבוקר כשנתגלה דבר הגניבה ראו שעקבותיהם של רגלי הגנבים מוליכות לביתו של הרב דמתא, ועלה חשדם של השוטרים שמא ידו של הרב מעורבת בגניבה, והפמ"א נמלט לעיר אחרת במשך שנתיים ימים, ובמקום אחד הוא כותב "בהיותי בגלות פולין".

וראיתי בפנקס הקהילה שכתבו שבכל שלשה חודשים היו משלמים המשכורת לרב הקהילה, והרב היה חותם את שמו שקיבל את הכסף מהקהילה, אבל כשנתיים ימים היה חותם 'בנו' של הפמ"א בפנקס, כנראה משום שאביו היה נחבא במקום מסתור עד יעבור זעם. וכעבור שנתיים ימים נרגעו הרוחות וחזר הפמ"א לביתו באייזנשטט.

שיחות מלוה מלכה (ח"ב) להגה"צ רבי נתן גששטנר זצ"ל

בהקדמתו לספרו פנים מאירות ח"א מספר רבינו ומאריך בשבח חותנו אשר זן ופרנס אותו בכבוד גדול בעשור שנים אלו וכל מחסורו וצרכי אשתו ובניו סיפק לו למען ישקוד על דלתות התורה במנוחה כדלהלן, וז"ל, וטוב עין הוא יבורך זה משה אשר ביתו היתה פתוחה לרוחה בהכנסת אורחים והרבה צדקות עשה עם ישראל וצדקתו עומדת לעד שהציל כ"ד נפשות מישראל אשר בברזל בא נפשם במשפט הגדול טריבנאל בלובלין מחמת עלילת שוא בעו"ה, וזה ידוע ומפורסם אשר כל באיה לא ישובו ולא ישינו ארחות חיים וכו', וחמי הקצין שם נפשו בכפו בחמלת ה' ברוב עוז השתדלותו נתן לו ה' חן בעיני המלך והשרים היושבים ראשונה במלכות פולין והציל את כולם נכנסו בשלום ויצאו בשלום ושיבב דנור לא שליט באחד מהם ולא זו אף זו שהשיג קנסות גדולות על המעלילים לאלפים ולרבבות אשר אין זכרון לראשונים וגם לאחרונים מהשתדלות הגדול שלא חס על נפשו ומאודו כאשר ידוע ומפורסם למנהיגי קציני גליל פוזנא ולמנהיגי קציני ק"ק לובלין

הרה"ק רבי משולם פייש לעזוי זי"ע

השרף מטאהש

כ"ח סיון תרל"ג

שהתפרסם בצדקותו ותמימותו, היה גר בכפר קטן סמוך ונראה לעיר טשענגער, הרה"צ דשם היה מפורסם לבעל מופת וצדיק גדול, הלא הוא בעל מנוחת אשר זצ"ל, ורבים הלכו לאורו, וגם התמימי דעת הבעלי בתים מהכפרים הסמוכים לעיר, כשהיה להם איזה בקשה הלכו לבעל המנוחת אשר בבקשתם שיעזור להם.

ויהי היום, לאיש כפרי ותמים נאבדה פרתו, קם ונסע להרה"צ מטשענגער בבקשתו שימצא לו את פרתו הנאבדת. המנוחת אשר

שהכיר את גודל צדקתו של הרה"ק מטאהש, וגם ידע מהדחקות הנוראה שהיתה מנת חלקו, רצה לפרסם את שמו וצדקותו שע"כ ירווח לו מעט ע"י שיבואו אליו להתברך בישועות ונחמות. על כן אמר הרה"צ המנוחת אשר להכפרי התמים שילך אצל ר' משולם פייש הגר שם בכפרו, ושם ימצא את פרתו הנאבדת לו.

הכפרי שלא היה חכם רבה ולא טיפש זוטא, לא הבין כוונת המנוחת אשר, והבין שכפשוטו ומשמעו, כשהגיע הכפרי לביתו לקח תיכף מקל גדול בידו, והלך לביתו של הרה"ק מטאהש ואמר לו בהאי לי שנא: הנה עכשיו באתי בחזרה מהרה"צ מטשענגער בבקשתי, ושאמצא את פרתי האובדת, וגילה לי רז זה שאצלכם אמצא את פרתי, ואם כן הוא, שמע נא ר' משולם פייש, מה שאני אומר כעת: (ובשעת אמירתו הרים הכפרי המגושם את מקלו ונטהו נגד הרה"ק מטאהש, ובלשונו הכפרית אמר לו) הנה אם תתנו לי בחזרה את פרתי שגנבתם מאתי אז טוב לך, ובאם לאו אזי עם המקל הזה אשבור לכם את גופכם, כי כעת אני כבר יודע שאתם גנבתם לי את פרתי, שהלא הרה"צ מטשענגער אמר לי, שאצלכם אמצא את פרתי האבודה, וא"כ הברירה כעת בידכם.

הרה"ק מטאהש בתמימותו ובענותותו הגדולה, השיב לו ואמר שילך לביתו בשתיקה, והבטיח לו שבדאי בלילה הוא כבר ימצא את פרתו שתשוב אליו, והכל יבוא על מקומו בשלום. ואכן ע"י זכותו ותפילתו של הרה"ק מטאהש באה פרתו בחזרה עוד בלילה הוא אל מקומו.

אחר המעשה הזה התפאר הכפרי בפני מכריו, שטוב עשה שנסע להרה"צ מטשענגער. והוסיף ואמר בפשטותו (בטיפשותו): הנה אתם רואים שהרה"צ מטשענגער היה יודע תיכף מי הוא הגנב שגנב את פרתי.

פאר משולם (טאהש עמ' ל)

הרה"ק רבי משולם פייש סג"ל לעזוי מטאהש זצ"ל, נולד בשנת תקפ"א לאביו רבי מרדכי לעזוי, היה תלמידו של רבי אברהם יצחק וויינברגר בעל פני יצחק, משם עבר לישיבתו של רבי מאיר אייזנשטט אב"ד אונגוואר שם למד שנים אחדות. כן למד אצל רבי דוד שיק בעל אמרי דוד מתלמידי החתם סופר, ורבי אברהם שאג זצ"ל.

בימי בחרותו התגורר בקראלע, שם היה בית מדרש של חסידים ובהשפעתם נמשך לחסידות, כדי להימצא במחיצת חסידים, עבר לכפר געבע, שם התבודד ועסק בתורה ובחסידות.

כשדיברו בו נכבדות, הגיע חותנו אל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומארגא, להתייעץ בדבר. הרבי הפליאו מאוד, כשהוא מבקש שיודיעוהו זמן החתונה, יען רצונו להשתתף בשמחה. ואכן נטל הרבי חלק בסעודת המצווה.

לאחר נישואיו עבר לכפר טשאסאר, וחי ברעב ובעוני, כשהוא מתפרנס בדוחק בעובורו מבית לבית עם כד י"ש למכירה. בלילות, ישב ועסק בתורה ובעבודה בהתמדה. מטשאסאר עבר לטענגלאש, והתפרנס כמלמד תינוקות, כאשר לילותיו קודש לתורה ברציפות. שם החלו אנשים להכיר בו, להתקשר אליו, ולהסתופף בצילו.

כאשר שמעו אודותיו בני קהילת טאהש, הפצירו בו לקבל את משרת הרבנות בעירם, הרבי הגיע לשבות עמם שבת אחת לניסיון, כצאת השבת, הודיעם כי הוא מעדיף להמשיך בעבודתו בשקט ובשלוה בטענגלאש. בשובו לביתו, נודע לו כי שריפה פרצה בשבת וביתו עלה בלהבות, הוא ראה בכך אות משמים, ונעשה לרבה של טאהש והגלילות.

בשנת תרל"ג בהיותו בן חמישים ושתיים בלבד, פרצה בהונגריה מגפה רח"ל, אותה עת נסתלקו יהודים רבים ובהם שני ילדיו. הוא פנה לבני ביתו ואמר, "בעוד שלשת ימים, תראו רק את תמונתי".

ביום כ"ח בסיון, אמר שרצונו לפדות את בני ישראל בכל מקום שהם מהצרה הזו, הוא מקבל עליו למסור נפשו בעד כלל ישראל, לאחר מכן תסתיים המגפה והוא יהיה מהאחרונים שישתלקו בגינה. בזכותו נעצרה המגפה, רבינו מסר נפשו ורוחו ונשמתו, ויגיע ויאסף אל עמיו, מנוחת כבודו בטאהש.

בידך את הכפרי, והפרה חזרה לבעליה

מסופר, על הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זצ"ל, שקודם

קנאתי במעשיך הטובים ורציתי גם אני לזכות במצוה גדולה כזו

צדקת פזרונו של אא"ז [רבי משלום פייש מטאהש] ז"ע היתה עד להפליא, פעם בא אליו איש אחד, ונתן לו סכום גדול שקיבץ יד על יד ליתנו לאא"ז הק', ואא"ז הק' קיבל הסכום. האיש הזה נסע חזרה לביתו, ובדרך נסעו בעגלה לעלות על מרכבת הברזל [באן] פגש באיש אחד אשר נכנס אחריו אל אא"ז הק', וסיפר לו האיש הזה בשמחה גדולה שהוא עני ואביון, והיה בצרה גדולה כי בתו הגיעה לפרק בתולה נישאת, ולא היה לו להוצאות השידוכין והחתונה, ועכשיו נתן לו הרבי סכום גדול

ויש לו בריות, שאלו האיש מה הסכום שנתן לך, השיב לו העני הסכום, והיה בדיוק אותו הסכום שהוא נתן לאא"ז הק', הענין הצר לו מאוד, כי רצה להנות את אא"ז הק' שישתמש בהמעות לצורכו, וחשב שבדאי משגה הוא וחזר במרוצה לטאהש, ואמר לאא"ז הק' שבדאי טעה בזה שנתן אלו המעות שהוא נתן לו, לאיש עני פלוני. ענה אא"ז הק' ואמר לו, לא טעיתי כלום, רק כשראיתי המצוה הגדולה שעשית להחיות אותי ובני ביתי בסכום גדול כזה, קנאתי במעשיך הטובים ורציתי גם אני לזכות במצוה גדולה כזו, על כן כשבא אלי עני ההוא נתתי כל המעות. (עבודת עבודה ח"א עמ' רסה, נכדו כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זצ"ל)

הרה"ק רבי שמואל שמריהו ז"ע אבד"ק אוסטרווצא בעמ"ס 'זכרון שמואל' כ"ט סיון תר"ז

(ר"ה י, ב) כי בראש השנה נפקדה שרה אמנו ע"ה, נמצא שיש שייכות לקריאה זו בראש השנה. אולם יש להתבונן: מה טעם ממשיכים לקרוא את פרשת שילוחו של הגר ושמעאל? ואיזה שייכות יש למעשה זה בראש השנה?

ומביא הרה"ק רבי שמואל שמריהו מאוסטרווצא ז"ע בספרו הטהור 'זכרון שמואל' (פרשת וירא), בזה הלשון: "שמעתי מאדמו"ר הרב המגיד (=מקאזניץ) ז"ע כשקרא בראש השנה הפסוק 'וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא', אמר בלשון לע"ז: 'רבונו של עולם, אין אינץ נישט?' (=ואנחנו לא?).

ומבאר שם: "הבגתי דבריו הנעימים, על פי המדרש (ב"ר נג, יד) על הפסוק (תהלים לט, יג) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש: אל דמעתי של הגר לא חדרת! אל דמעתי אתה מחריש? ואם כן זה ששמע לקול הקריאה הוא מליצה על בני ישראל, כדי שלא יהיה פתחון פה לשטן, והקב"ה צפה שיקום דוד ויתפלל בזה הטענה. וזה פירוש הפסוק 'וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא' היינו בכדי שיהיה טענה 'לזרעך', זרע אמת, זרע יצחק ויעקב, כשיצטרכו. והוא פירוש נחמד ונעים בעזרת ה' יתברך..." עכ"ל.

הרה"ק רבי שמואל שמריהו ז"ע נולד בשנת תק"ח.

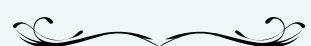
רבינו היה מצאצאי הבית שמואל והרמ"א ז"ע. היה לתלמיד מובהק של המגיד הק' מקאזניץ, הרבי מלובלין והיהודי הקדוש מפרשיסחא ולאחר הסתלקותם הסתופף בצל כ"ק הרה"צ ר' ירחמיאל זצ"ל וכ"ק הרה"צ ר' משה זצ"ל בן הרב המגיד זצ"ל.

חיבר ספר 'זכרון שמואל', ובהסכמות הרה"ק מרדאמסק רבי יחזקאל הכהן כתב "ושמעתי מאיש מאיש אמת שסיפר לו הרה"ק זצלה"ה מצאנו שכאשר נסע להסתופף תחת צל קודש של הרה"ק זצלה"ה מאפטא ונסע דרך אוסטרווצא, והיה אצלו

באוסטרווצא ושבת שמה בשב"ק ושיבה אותו לגאון מפורסם בצדקתו". שימש בכתר הרבנות בעיר אוסטרווצא המשים שנה, ושם חלקת מחוקק ספון, נסתלק בער"ה תמוז תר"ז בן פ"ט שנים.

"רבונו של עולם, אין אינץ נישט?"

נוהגים ביום הראשון של ראש השנה קוראים פרשת 'וה' פקד את שְׁרָה כְּאֶשֶׁר אָמַר", ואיתה בקדמונים שזוהו על פי דאמרין

הגה"ק רבי שלמה קלוגר מברוד זצ"ל בעל 'האלף לך שלמה' ועוד ל' סיון תרכ"ט

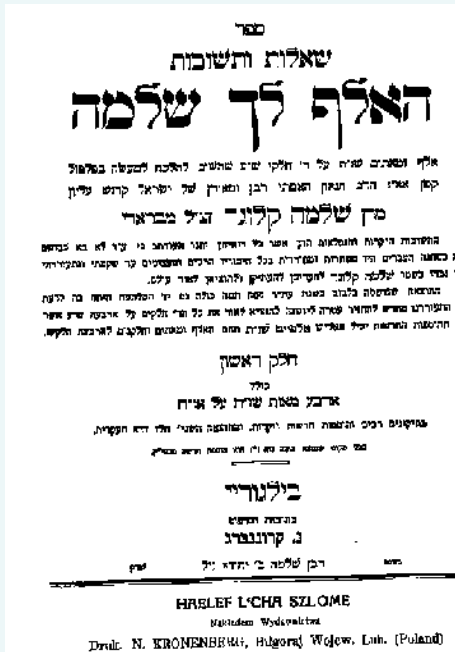
והוא מיהר להיענות לה בחיוב. כאשר נודע הדבר להרה"ק מפרמישלאן שרבי שלמה נענה בחיוב להצעה וכי יצא לקבל את הרבנות בברזאן, נענה ואמר למקורביו: מאיר רואה כי רבי שלמה הינו מגיד בברוד ולא רב בברזאן!

קבלת הפנים הנלהבת לה זכה רבי שלמה בברזאן הרקיעה עד שחקים. אף הוא עצמו חש היה כמי שבא אל המנוחה ואל הנחלה ותלה תקוות מרובות בעתידו בעיר זו. ברם במוצאי השבת השניה לשהותו בעיר, כאשר יצא ברוב עם לקדש את הלבנה תקפו לפתע את הגאון כאבי ראש עזים, אשר הלכו וגברו מרגע לרגע, עד אשר לא יכול היה עוד עמוד ונפל למשכב. בבוקר הובהלו טובי הרופאים המקומיים אל מיטתו וכולם פה אחד קבעו כי מדובר במחלת טיפוס קשה אשר הסיכויים להינצל הימנה קלושים. תוך זמן קצר איבד הגאון

את הכרתו ומוטל היה על ערש דוויו כאבן שאין לה הופכין. חדרה ויגון ירדו על העיר ברזאן ואנשי העיר למגדולם ועד קטנם נאספו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לשפוך שיח ולעודד רחמים על גאון הדור שחלה בעירם. הנהלת הקהילה פתחה את אוצרותיה ושלחה שלוחים להזעיק את גדולי הרופאים במדינה למיטתו של הגאון החולה. השיא בפעולות אלו היה עם הבאתו של גדול הרופאים מלבוב בירת המחוז. יומיים תמימים שהה הרופא אצל מיטת הגאון עד אשר הגיע למסקנה כי בדרך הטבע אין עוד כל תרופה למחלתו. אדהכי והכי הגיעה הבשורה המרה גם לברוד וגם שם נתקבצו יהודי העיר להרעיש שמים וארץ בתפילות לרפואתו של גאון הדור ופוסקו.

ביום העשרים למחלה הודיעו הרופאים ששהו בסמוך למיטתו של הגאון, כי באם ביום זה לא יחול שינוי לטובה הרי שאבדה כל תקווה. המתח והחרדה בברזאן הגיעו לשיאים בל יתוארו. לפתע הופיע פרש יהודי רכוב על סוס בשערי ביתו של הגאון. הוא נכנס לחדרו של הגאון החולה והודיע לבני הבית הנוכחים כי שליח שלוח הוא מאת רבינו הקדוש שבפרמישלאן, וכי מוטל עליו למסור דבר מה באוזנו של הגאון. תשובתם של בני הבית כי הגאון חולה ושרוי בחוסר הכרה לא הפתיעה את השליח כלל, ונראה היה כי המצב ידוע לו לאשורו וכי מצווה ועומד הוא בדיוק כיצד עליו לנהוג.

משהואילו הנוכחים לסוד מסביב למיטת החולה ניגש הוא אל המיטה, גחן מעל אוזנו של הגאון ולחש לתוכה את אשר נצטווה מאת הרה"ק מפרמישלאן. ראשית, כי יקבל על עצמו הגאון לעזוב

רבינו נולד לאביו רבי יהודה אהרן אב"ד קמרוב בשנת תקמ"ו. כבר בשנותיו הראשונות ניכרו בו סימני גאונות ובהיותו בן שש בלבד הפליא את שומעיו בחידושי תורה המעוררים התפעלות רבה. עד אשר רבותיו לא הספיקו ללמדו בינה וקנה תורה מפי אביו.

מיד אחר שנהיה בר מצוה פסקו ימי שלוותו, כאשר נסתלק אביו שהביאו לחיי העוה"ז ולחיי העוה"ב. באותה עת עבר לעיר זאמוטש הסמוכה בה כיהן רבי יוסף הוכגלערנר בעל "משנת חכמים", כאשר שוחח עמו הגאון מיד הכיר בעלם רך השנים כי עתיד להיות אחד מהגדולים אשר בארץ, ומיד הכניסו לביתו ולישיבתו והאציל עליו מתורתו. באותה תקופה היה המגיד מדובנה מגיד מישרים בזאמוטש ואף הוא פתח לרבי שלמה שער לאוצרות של עיון באגדתא ובמדרשים.

לא ארכו הימים עד אשר ישב רבי שלמה על כסא הרבנות בעיירה קולקוב הסמוכה ללבוב, זאת ע"פ המלצת הגדול בדורו בעל "ישועות יעקב". בשנת תקע"ה נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק יזעפוף בפולין. בשנת תק"פ נתקבל כרבה של בראדי זאת כאשר רבי אפרים זלמן מרגליות דוחק ומאיץ בפרנסי קהילתו לבל יחמיצו את ההזדמנות שגאון כזה יישב בעירם.

רבינו הרבה לעשות ספרים כמעט עד אין קץ, חלק מהם הם תשובותיו שהשיב לאלפים ולרבבות מכל קצווי תבל אשר בקשו לשמוע תשובותיו בהלכה. בשנת תרכ"ט נאסף רבינו לעולמו.

להקדים פני המגיע מודרך רחוקה

מבין גאוני הדור המפורסמים נודעו להרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א הקשרים האמיצים ביותר עם הגאון האדיר רבי שלמה קלוגר זיע"א בעל שאלות ותשובות 'טוב טעם ודעת' ועוד ספרים לרוב, ראש בית דינה ומגידה של ברוד.

בעת ההיא שרוי היה רבי שלמה קלוגר בעיצומן של רדיפות קשות בברוד עירו, ובעקבות הלשנות ורקיחת עלילות על ידי המשכילים המקומיים הוזמן רבי שלמה לחקירות קשות אצל השלטונות, אשר אך בניסי שמים יצא מהן ללא פגע. הצעתם של נכבדים מקהילת ברזאן אשר הובאה לפניו מעוטרת בהסכמתם של כמה מגדולי הדור לקבל על עצמו את משרת הרבנות בעירם, נתקבלה אפוא לפני רבי שלמה כפתח הצלה שנוזמן לו משמים,

רבי מאיר איגרת אל הגאון והביע בה את משאלתו זו, וגמנו וגמרו להיוועד יחדו בכפר הסמוך לזלוטשוב. למרות שרחוק היה הכפר מילין הרבה מברוד, ניאות הגאון לצאת לדרך הארוכה כדי להיפגש עם הרה"ק רבי מאיר. כבואו הכפרה שיגר הרבי את משמשו אל בית אכסנייתו של הגאון כדי לשאול לדעתו דעת תורה: מאחר ושניהם אורחים במתא, מי צריך ללכת להקביל את פני רעהו ראשונה. השיב הגאון ואמר, כי לפי ראות עיניו צריך הרבי להקדים להקביל את פניו תחילה. נענה רבי מאיר להוראה ויצא להקביל את פני הגאון באכסנייתו.

לאחר שנתיישובו ביקש הרה"ק מפרמישלאן לדעת את מקור פסקו של הגאון בקשר להקדמת קבלת הפנים. השיב הגאון כי למד זאת מפסוק מפורש בתורה, שכך נאמר (שמות יח ז): 'ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבאו האהלה, ופירש רש"י ז"ל: איני יודע מי השתחוה למי, כשהוא אומר איש לרעהו, מי הקרוי איש, זה משה, שנאמר (במדבר יב ג) והאיש משה. הווי אומר כי לא רק שמשה רבינו הקדים לצאת לקראת חותנו, אלא שאף הקדים לשאול בשלומו, ואכן, צריך להבין סיבת הדבר, הלא שניהם אורחים שווים היו במדבר. מסתברא, המשך הגאון ואמר, כי משה רבינו חשב בדעתו, שהן אמת שגם אני הנני אורח במקום, אולם יתרו בא זה עתה ממסע ארוך ומייגע למן מדיין הרחוקה ועד הלום, מגיע אפוא להקדים לו 'שלום עליכם' ראשונה. אף בנידון דידן סיים הגאון לפני הרה"ק מפרמישלאן: הגם שגם כבוד מעלתכם אינכם אלא אורח במתא, אולם אתם הגעתם הנה מפרמישלאן הקרובה, ואילו אני הרחקתי נדוד מברוד הרחוקה. שורה הדין אפוא להקביל את פני בתחילה

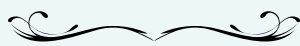
(ספיר ויהלום פר' יתרו תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

תיכף ומיד את ברזאן ואת רבנותה. ושנית, כי מידת הדין מתוחה עליו בשמים מחמת היד הפתוחה והרחבה שנוהג הוא בהענקת סמיכות לרבנות, הילכך שומה עליו לקבל על עצמו גם זאת כי מכאן ואילך לא יעניק עוד סמיכה לשום אדם בעולם. מיד כשסיים השליח למסור את דברו, יצא ועלה על סוסו ורכב בחזרה כלעומת שבא.

לא חלפה שעה ולעת המנחה החלו אנלי זיעה ראשונים להופיע על מצחו של הגאון החולה. להתרגשותם של הרופאים לא היה גבול. הוא ניצל לחיים. בישרו ברטט ולא ידעו את נפשם מרוב השתאות. לא מידעו היתה זאת. התוודו הרופאים לפני בני הבית. רק נס משמים היה בעזרו. למחרת עם בוקר פקח הגאון את עיניו והכרתו שבה אליו. לבנו רבי חיים יהודה שניצב בסמוך אליו אמר הגאון: דע לך בני כי בצרה גדולה אני, הנני חולה מסוכן וזקוק לרחמי שמים מרובים כדי להישאר בחיים. עתה הוראתי לדעת כי הרבנות בברזאן איננה בעבורי ולא מאת השם היתה זאת למעני. ובכן הריני נודר ומקבל על עצמי כי כאשר יקימני השם הטוב מחוליי אעזוב מיד את ברזאן ואת רבנותה ואלכה ואשובה לי אל מקומי הראשון בברוד.

גם משנודע לו כי כבר מינו להם בני ברוד רב אחר תחתיו, לא חזר בו הגאון מהחלטתו וגמר אומר לשוב לברוד כתושב מן המניין ללא כל משרה רבנית שהיא. כעבור ימים לא רבים, משרק מסוגל היה לכך, מיהר הגאון לעלות על עגלה ולחזור לצמיתות לברוד, למרות שממעמדו הנשגב כפוסק הדור לא נגרע דבר כשם שלא נגרע מאומה מההערצה שהיתה לבני ברוד כלפיו, הרי שתוארו הרשמי מני אז שוב לא היה ראש בית הדין כי אם המגיד מברוד.

לאחר שובו ברודה, שיגר הגאון איגרת אל לפרמישלאן. לאחר שקראה רבי מאיר נענה ואמר: חתימתו של המגיד מברוד מוצאת חן בעיני עד מאוד. מאיר חפץ אף להיפגש עמו פנים אל פנים. שיגר

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום!

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית
- אור החיים הקי יומי
- פניני אביר יעקב
- זוהר יומי
- פניני הדף היומי
- זיכרון לצדיק

איך הקב"ה מקפח שכר כל בריה

ועוקרים את כל אבריו ממש. בזמן שחלף הגיעו כוחות המשטרה בתגבור עצום ורצו לפרוץ בכוח בכדי לקחת את הגופה, אך מצד שני כבר התאסף קהל גדול של אלפי בני ישיבות ורבנים שעמדו על המשמר למנוע זאת, ונהיה חשש רציני לשפיכות דמים ממש. העסקנים דיברו עם אנשי המשטרה והסבירו להם שהיות וההלכה רואה במקרה זה 'מת מצוה' מכיון שאין לה קרובים, ולכן כל האלפים לא יתפזרו עד שהאשה תבוא לקבורה כדת וכדין. בניסי נסים הסכימה המשטרה להיענות לבקשה והיא התקפלה והלכה, ומסע ההלויה הענק יצא לדרך. אלפים ליוו את האשה בדרכה האחרונה, אמרו עליה קדיש ואף מינו אדם מיוחד שיאמר עליה קדיש במשך כל השנה.

לא חלפו ימים רבים ונודע הדבר שאותה אשה, בימי מלחמת העולם השנייה, הייתה מוסרת נפשה בכדי לקבור מתי ישראל, והתברר שהקב"ה שילם לה מידה כנגד מידה, באופן שמידה טובה מדובה, שזכתה לבוא לקבר ישראל בכבוד גדול.

וסיפר הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, שאמו ע"ה הכירה את האשה הזו, לפי שהייתה ילידת העיר 'קוסבה', והיא אכן התפלאה שהקב"ה נתן לה כבוד גדול כזה בהלווייתה, בעוד שלא היה לה שום שייכות לתורה ולמצוות, אך משנתברר מסירות נפשה להביא מתים לקבר ישראל, שוב לא היה פלא בדבר, שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה ואפילו לרשע גדול ביותר.

על הפסוק (במדבר טז טו): 'ויחד למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא תמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם', מסביר רבינו האור החיים הקדוש זיע"א, שהגם שאין לך אדם שאין בידו מצוות ומעשים טובים, והרי קיימא לן שאין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה ובריה, ואפילו של רשעים, ועל כן חשש משה שמא תעמוד להם איזה מצוה שבידם בכדי להנצל, ועל זה בקש משה מה' ואמר 'אל תפן אל מנחתם', שאפילו אם יש בידם זכות לא יפן ה' לה ולא יביט אליה. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מספר הרב נתן חיים איינפלד ז"ל בספרו 'שיחות חיים' (אות ל): היה זה בימות הקיץ של שנת תשי"ט, בימים בהם געשה ורעשה היהדות החרדית על גזירת ניתוחי מתים. זו הייתה תקופה קשה מאד בארץ ישראל. בכל בתי החולים הקימו מכונים פתולוגיים שהתפרסו על פני קומות שלימות, והפתולוגים האכזריים חתכו במתי ישראל על ימין ועל שמאל, עקרו מהם אברים וחיללו את כבודם באופן נורא. בכדי לסבר את האוזן על השערוריה הנוראה נציין שאחד מגדולי הרופאים הכריז בלי בושה: לקבור מת בשלימותו הוא ממש בזבוז ויש בזה איסור בל תשחית.

ויהי היום, אשה אחת עברה ברחוב רבי עקיבא במרכז העיר בני ברק, סמוך לבית הכנסת הגדול, ומכונית הפילה אותה והיא מתה במקום רח"ל. כמובן שקהל רב התאסף שם במקום, וגם אני הייתי נוכח שם, אלא שאף אחד לא הכיר את אותה אשה ולא ידעו לזהותה. בדקו בתיקה ומצאו את תעודת הזהות שלה, בה נרשם שמה וכתובת מגוריה בעיר חולון. היות וכולם ידעו שהפתולוגים אורבים למתים כאלה בכדי לנתחם, החליטו כמה תלמידי חכמים שהיו במקום להכניס את גופת הנפטרת אל תוך בית הכנסת הגדול ולדאוג לקבורתה בשלימות, כדין מת מצוה שהכל קרוביו, וכן עשו. מיד הכניסו אותה לבית הכנסת, וכמה אברכים שמרו על הגופה ואמרו מזמורי תהילים.

לא חלף זמן רב עד שהמשטרה הגיעה וטענה שלפי החוק מחויבים לקחתה לבדיקות פתולוגיות ולבצע בה ניתוח שלאחר המוות. אנו כמובן סירבנו בתוקף ואמרנו להם שלא ניתן להם לבצע את זממם, אלא שהם הגיבו וענו שיקחו את הנפטרת בכוח הזרוע, כיון שזה הוא החוק. בינתיים הוזעקו למקום עוד מאות אברכים מחשובי התלמידי חכמים בבני ברק ששמרו על הגופה ואילו העסקנים יצאו לברר במקום מגורי האשה, האם יש לה קרובי משפחה, ואכן התברר מדברי השכנים שהיא עיריית וגלמודה, אשה שקטה ופשוטה שחיה את חייה לעצמה ואין לה קרובי משפחה, מה שכמובן הגדיל את הצורך לשמור עליה, שכן היה ידוע שכל מי שאין לי שארי בשר שישמרו עליו הרי שחותכים את כל גופו

לא חלפו ימים רבים
ונודע הדבר שאותה
אשה, בימי מלחמת
העולם השנייה, הייתה
מוסרת נפשה בכדי
לקבור מתי ישראל,
והתברר שהקב"ה שילם
לה מידה כנגד מידה,
באופן שמידה טובה
מדובה, שזכתה לבוא
לקבר ישראל בכבוד
גדול.

נוציב ונימחה: שוקי קני

מילין קידין והידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֵתָא

חֵתָא דְאִוְרֵיִתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

תכלית נתינת ממון לצדיקים

היום' (דברים ד ד), וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (שם פסוק כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה', אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.

המהנה את הצדיק זוכה לסיוע ממנו

כאשר מסייע לצדיק זוכה להתקשרות עמו וע"י זה מסייע לו הצדיק במידה טובה המרובה ומגביה אותו אליו להיטיב עמו, על דרך שאמרו חז"ל (סוטה לה.) הארון נושא את נושאו, ופירש הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה, לרמוז בא שהצדיק מגביה ונושא את הנושאים והמסייעים אותו, להשפיע עליהם השפעות טובות ולהציל אותם מכל צרה וצוקה 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף' (דברים לב יא). ובכלל הסיוע, אינו רק השפעות טובות בגשמיות ורוחניות, אלא ביד הצדיק לרוממו מטביעתו בחומר הגשמיות, וגם אם אדם חטא והרשיע הרבה עדיין ביד הצדיק לסייע לו להצילו מרדת שחת ולהשיבו בתשובה שלימה.

אם היה מקבל משה רבינו מקרח ועדתו היה יכול להצילם ולהשיבם בתשובה

הוא מה שביקש משה רבינו ע"ה על קרח ועדתו, אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי, ולכאורה מה עניין זה לכאן, כלום שונה הוא הדבר אם כן היה לוקח מהם חמור, הרי קרח ועדתו חטאו והרשיעו בהתקוממותם ומחלוקתם כנגד משה רבינו ע"ה, וכבר בזה אינם ראויים שתקבל מנחתם. אלא כך ביאר קודש הקודשים הנועם אלימלך ע"ה (קרח ד"ה וידבר), אכן אם היה מקבל מהם

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם (טז טו). על הפסוק (שמות כה ג) 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם', דרש האוהב ישראל ע"ה (תרומה ד"ה או י"ל) שבא ורומז אל הצדיקים שיאותו לקחת זהב וכסף מהמון העם, ובזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלים מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם, יהיה להמוני עם גם כן עלייה והתרוממות, הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית, רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עם כל זה על ידי שהם מייחדים ומקשרים עצמם לצדיקים שבדור ומהנים אותם במה שיש יכולת בידם, אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בליבם הטהור שהוא כולו רוחנית, ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים ויהיו דבוקים יחד הכנסת ישראל בה' יתברך עם צדיקי הדור, ע"כ דבריו הקדושים.

כעניין זה עורר הרה"ק בעל מאור ושמש ע"ה (ויקהל ד"ה קחו): תועלת גדול שיש בהתחברות פשוטי העם לצדיקי הדור, כי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבוד ה' באמת, ואיך לעשות כל מעשיהם בבהירות, שיאירו כל מעשיהם לה'. רק על ידי שמתחברים עצמם לצדיקי הדור, והם מעוררים לבבם בהתלהבות על ידי דבריהם הקדושים, ואז יבינו איך לעבוד ה' באמת. וצדיק הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות, על כן בהתחברותם אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם גם כן, ויעלו ריח ניחוח לה' כבשמים. ואכן כבר בגמרא מצינו שהדרך להגיע לדביקות בה' היא ע"י שמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, כמו שאמרו במסכת כתובות (קיא:): 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם

גשמיים כדי שהתגברותו על החומריות תסייע גם לכל הדבקים בו להכניע גם הם את כח התאוה שבהם. וכגון אם התעסק הצדיק להגביה אדם הנתון בתאוות ממון, מתעוררת גם בצדיק תאוה וחמדה לממון מחמת אותו אדם שהגביהו הצדיק. ממילא כששב הצדיק בתשובה על הרהור דק שהיה אצלו, מחזיר עמו בתשובה גם את אותו האדם שיש לו שייכות עמו.

וזהו הרמז בדברי חז"ל (חגיגה כ:): 'חומר בקודש מבתרומה', שהחומריות המתעוררת אצל הצדיק הקדוש, באה לו מחמת שהוא מרומם ומגביה אנשים פשוטים, ולשם כך מתעוררת חומריות בצדיק כדי שיתגבר עליה ובכך יסייע לכל הדבקים בו. וזה גם הרמז בדברי רש"י (שמות לד א) 'מהיכן נתעשר משה מפסולתן של לוחות', כלומר מהיכן הגיעו למשה רבנו שכולו רוחניות מחשבות גשמיות של עשירות, אכן כיון שעסק בתיקון נפשות ישראל, על כן מן הפסולת של ישראל הנקראים 'לוחות' באו גם אליו מחשבות גשמיות, ומחשבות העשירות של בני ישראל גרמו גם אצלו מחשבות כאלו.

הנאה מממונם היה יכול לפעול שיעזבו רשעים דרכם הנלוזה וישובו בתשובה, אך כיון ולא ההנו את הצדיק שוב לא יכול היה להצילם. וזה לשון קדשו: המהנה תלמידי חכמים וצדיקים מנכסיו, אז ההנאה הזאת תביאהו שלא במהרה הוא חוטא להיות רשע גמור לכפור בתורה חלילה וכו', וזהו שאמר 'לא חמור' כו', כלומר, אני גרמתי להם זאת, שעל ידי שלא לקחתי מהם זה גרמה להם שחטאו, שאם נהניתי מהם היה מגין עליהם זאת לבלתי יחטאו.

התגברות הצדיק על הגשמיות מגביהה את פשוטי העם

בביאור הדבר כיצד יש ביכולת נתינת דבר גשמי לעזור לסייע ולהציל את האדם מרדת שחת, ביארו בספרי קודש, שמתוך שהצדיק מתעסק להגביה ולרומם בני אדם, מחמת כן נכנסות בו מחשבותיהם החומריות, והגם שמצד עצמו אין לו שייכות לאותם תאוות גשמיות, אבל כדי שיהיה בכוחו להעלות את כל אותם האנשים השקועים בגשמיות, מתעוררות גם בו מחשבות ורצונות

מילתא דפליאה

ישראל שחטא ישראל הוא מכח יעקב אבינו ע"ה

בכל יהודי ישנה נקודת חיות שאינה נכבית

בן יצחק בן קהת בן לוי (טז א). כל אדם מישראל יש בו חלק רוחני ונקודת חיות שאינה נכבית לעולם, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קט:): על בקשתו של יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), הכוונה שלא יזכר שמו של יעקב על מחלוקתם בעדת קרח. והדברים צריכים הבנה, וכי אם לא ייזכר שמו של יעקב לא נדע שהוא אביו של לוי, ומה מועיל שאין מזכירים את שמו. ופירש הרה"ק רבי יצחק מווארקא ע"ה, כי יעקב אבינו ע"ה הוא הבריח התיכון המבריא מקצה אל הקצה בתוך כלל ישראל (זוהר הקדמה א:), וכל אדם ירא ה' יש בו נקודה וחלק מיעקב אבינו ע"ה, אשר על ידה יוכל תמיד לשוב ולהתעורר בנקודת הטוב. וזו היתה תפילת יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי', שלא יגיע שום חטא ופגם ח"ו לחלקו ולנקודתו, כדי שעל ידי חלקו יוכל כל איש להלהיב שביבי זיקי נשמתו ולעוררו ולזכות על ידי זה לתשובה שלימה.

הנקודה הפנימית שבלב האדם מעוררת אותו לתשובה

ובזה פירש מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מד.) 'אף על פי שחטא ישראל הוא, כי אף אם חלילה וחס יזיד אדם וירשיע, לא יפגום נפשו ונקודתו הפנימית, הוא חלק יעקב אשר בפנימיותו, כי כל זמן אשר חלק יעקב בקרבו ועדיין לא נכבה לגמרי ח"ו, ע"י זה יוכל לזכות לתשובה שלימה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כשהיא כוללת טוב ורע יחד, ועל האדם מוטל להשכיל לנצל את ההשפעה לטובה ולא להיפך חלילה, וכן שלא להוציא את ההשפעה לדברים שאין בה ממש, אלא לשמור שתבוא הברכה לדברים שיש בהם תועלת. ראייה לדבר כתב **רבינו יצחק בן יהודה הלוי ע"ה** מגדולי הראשונים כמלאכים בספרו **פענח רזא** (בלק), למדים אנו מגיחזי משרתו של אלישע הנביא, אשר נשלח בידי אלישע להניח את המטה על הנער המת כדי להחיותו, ככתוב (מלכים ב' ד כט-לא) 'ויאמר לגיחזי חגור מתניך וקחמשענתי בידך ולך, כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו ושמת משענתי על פני הנער. ויקם וילך אחריה. וגחזי עבר לפניו וישם את המשענת על פני הנער ואין קול ואין קשב, וישב לקראתו ויגד לו לאמר לא הקיץ הנער'. הסיבה לכך היא, שבדרכו אל הנער פגש בכלב מת והניח עליו את המטה והעמידו לתחיה, נמצא כי אכן עורר אלישע כח להחיות מת באמצעות מטהו, אך מאחר ולקח גיחזי את אותו הכוח להחיות את הכלב, שוב לא נותר בכוחו להחיות את הנער. והוא ממש כדברינו שיש להשגיח על ההשפעה הטובה שלא תלך לדבר שאין בו ממש.

קרח השתמש בכוחות שקיבל משמים לדברים פסולים והפסיד מעלתו

כן יש לפעמים שאדם מקבל כוחות ממרום כדי להתעלות בהם בעבודת ה', וצריך זהירות יתירה שלא ישתמש בכוחותיו לדברים פסולים, וכמו שמצינו אצל קרח שהיה בעל מדרגה גבוהה, ויכול היה להתעלות ביותר במדרגות רוחניות, כמו שאמר **החידושי הרי"ם ע"ה**, שאם לא שנחלק על משה רבינו, היה קרח מתמנה להיות לוי גדול כדוגמת כהן גדול, אבל לא עלתה בידו והשתמש בכוחותיו כדי לחלוק על משה רבינו, וגרמו לו מעשיו שנאבד לגמרי עד שנבלע הוא וכל אשר לו באדמה.

שמירת השפע שלא ילך לאיבוד

ויקה קרח (טז א). במדרש (במדב"ר יח ג) איתא: אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון. כשרואים דברים מפורשים כאלו מתעצמת התמיהה, אם ראוי היה לאדרת גדולה, מדוע אכן לא הגיע אליה, ולהיכן הלכה השפעת קדושה זו.

הנראה לבאר זאת על פי מעשה באדם שהיתה דרכו לעשות כל מיני תכסיסים המושכים עיני האדם, והיו בני אדם מתאספים סביבו ומתבוננים בהערכה על כל מעשי ידיו. אמרו עליו הצדיקים, באמת מזלו של אותו אדם שיזכה לגדולה ומלכות ויהיו רבים כרוכים אחריו מביטים בו בהערצה ומטים אוזנם לשמע מילותיו, אלא שברוב סכלותו מנצל הוא את כוחותיו הגדולים לדברי שטות שאין בהם ממש, ונמצא שהוא מאבד את כוחותיו הגדולים על לא דבר.

לשמור על כוח הברכה שלא תלך לאיבוד

וכן מסופר על הגאון **רבי מרדכי בנט ע"ה**, שאמר פעם לאדם שהיטיב עמו שיקנה כרטיס הגרלה בעל מספר מסוים ובעזרת ה' יזכה בגורל בסכום הגון. אותו אדם רצה לנסות את הבטחת הצדיק, וערך בביתו גורל ואכן עלה בגורל אותו מספר. אולם בגורל הגדול האמיתי לא עלה הכרטיס האמור בזכיית הגורל, ובא להתלונן בפני הגאון שלא התקיימה ברכתו. כיון ששמע הגאון איך שגם בביתו ערך גורל כדי לבדוק את כח ההבטחה, השיב הגאון ואמר, כיון שכבר השתמש בכוח הברכה באותו גורל מיותר שערך בביתו, שוב לא היה בכוח הברכה לעזור בגורל האמיתי.

השפע יורד לעולם כשהוא כלול מטוב ורע לשמור
ההשפעה שלא תלך לדבר שאין בו ממש
ביאור העניין הוא, כי כל השפעה יורדת לעולם

המגפה נעצרה מכח ברכת הצדיק

אפשר לומר עוד שבא אהרן הכהן להודיע כי ההצלחה שלו היא מכח ברכת משה רבינו ע"ה שציוהו לעצור המגפה ולכן חזר ואמר למשה רבינו כי המגיפה נעצרה. כח זה נמצא בכל הדורות שכן 'איתפשטותא דמשה בכל דרא', ובכל דור מגינים הצדיקים על המקום מכל צער ומגפה. ועוד יותר מכך מצינו כי גם האמונה בברכת הצדיק ממשיכה ברכה להינצל מהמגיפה, כאשר מסופר כי פעם בשעת מגיפה שהפילה חללים רבים, הכריז הרה"ק בעל ייטב לב ע"ה כי כל מי שיסתכל בצורתו לא יאונה לו כל רע, ואכן התפרסמו דבריו בערי האזור ורבים נהרו להביט בצורת קדשו כדי להנצל מהמגפה, וכאשר הבחין הרה"ק בבני אדם העומדים ומתבוננים בו תמה לפשר מעשיהם, וכשהשיבו לו שהם מבקשים להנצל ממוות בזכות הסתכלותם בפניו, תמה לפשר הדבר כי אינו זוכר שיצא דבר זה מפיו, אמנם התיישב בדעתו כי אם אמנם יצא כן מפיו בודאי תתקיים הבטחתו ותעמוד להם הזכות, ואכן זכו להינצל מכל רע ככל היוצא מפי הצדיק.

זכות הצדיק מגינה

עוד מסופר, הפוסק הנודע רבינו דוד הלוי ע"ה בעל טורי זהב, כיהן ברבנות בקהילה היהודית בעיר לעמברג, והגעתו לעיר זו כרוכה היתה בסיפור מצער, כי מתחילה היה נוהג רבנותו בעיר אחרת, וברוב התמדתו בתורה היה הוגה בלימודו בבית המדרש עד השעות המאוחרות בלילה, ובקומו מתלמודו היה חלש ועייף מאד, ובשובו לביתו היה נכנס לפונדק המקומי להשיב את נפשו בכוסית משקה, לימים נודע לאנשי העיר שהרב יושב לשתות במקום מושבם של פחותי העיר, ומשכך גירשו את רבם הגדול מן העיר, ואז יצא מעירו ונעשה לרב בעיר לעמברג. ברבות הימים פרצה מגיפה ל"ע באיזור לעמברג, ונפלה פתקא משמיא בעיר לעמברג, ונמצא כתוב בה 'וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי' (ישעיה לז לה), ואכן בעיר עצמה לא היה אף מקרה רע ח"ו, וניצלו כל יושבי העיר בזכות הצדיק.

מכך יש לנו ללמוד על כח הברכה והשפע היורד משמים לכוון מעשינו לתורה ומצוות ושם יראה ברכה והארה. כך גם מקובל בשם צדיקים שכל הנאותיו של אדם קצובות לו מראש, ולכן יש להיזהר שלא להנות הנאות מיותרות כדי שלא להפסיד את ההנאות על דברים שאין בהם ממש, ובכך יהיה באפשרותו לקבל את השפע הנצרך לו בכל הענינים. וכמו שמצוי שאדם מתברך מפי הצדיק, ואחר כך בצאתו הוא הולך ונהנה מאכילה ושתייה וכדומה, וכל כוח הברכה הולך לאיבוד באותן הנאות של שטות.

תבשרנו בשורות טובות

אהרן הכהן בא לבשר למשה רבינו בשורה טובה כי נעצרה המגיפה

וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגָּפָה. וַיְהִי הַמֵּתִים בַּמַּגָּפָה וְגו'. וַיָּשָׁב אֶהָרֶן אֶל מֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמַּגָּפָה נִעְצְרָה (יז יג-טו). כתוב במשלי (טו ל) 'שמועה טובה תדשן עצם', לפיכך אל ימנע אדם טוב מבעליו מלבשר טובות, כי כן דרך אדם טוב לבשר בשורות טובות. וזה שמצינו אצל אהרן הכהן שנשלח על ידי משה רבנו להקטיר קטורת ולעצור בכך את המגפה מישראל, ואכן רץ אהרן אל תוך הקהל כשהמחתה בידו ובכך נעצרה המגפה מעליהם. כשמתבוננים בפסוקים רואים כפל לשון 'ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', ושוב לאחר פסוק אחד נאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה', וכבר עמדו בשאלה זו רבים ממפרשי התורה.

יתכן לפרש הפסוק, שאהרן שב אל משה ובישר לו שהמגפה נעצרה, ואחר שמתחילה נעצרה המגפה כמו שכתוב 'ותעצר המגפה', אבל אהרן הכהן לא אמר די בכך שמנע את המגפה מעל ישראל, אלא טרח לשוב ולבשר בשורה טובה זו למשה רבינו, וזהו שנאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה', כלומר בשובו אל משה רבינו סיפר לו כי המגפה נעצרה מעל ישראל, כי ביקש לבשר לו את הבשורה הטובה.

לב בנים על אבותם - השפעת מעשי בנים על האבות הקדושים

ריבוא נשמות, וענף לוי הצמיח אף הוא שלשה ענפים שהם גרשון קהת ומררי, מקהת יצאו ארבעה ענפים עמרם יצהר חברון ועוזיאל, וענף יצהר הלא הוא ענפו של קרח.

הפוגם בענף פוגם בכל האילן וכן להיפך במעשה טוב

מאחר וכל ענף הנפגם אינו נפגם לבדו אלא פוגם בכל האילן וכן להיפך, נמצא כי אם היה קרח מכשיר מעשיו היה גורם קדושה לכל הענפים הקדושים שיצא מהם עד לאילן הגדול יעקב אבינו ע"ה. אז היה נדרש בו 'קרח' טהור, 'בן יצהר' שהיה מאיר לעולם כצהרים, 'בן קהת' שהיה מקהה שיני כל רואה גדולתו ומעלתו, 'בן לוי' שנתלוה מיום לידתו לקדוש ברוך הוא בכמה מעלות.

אך עכשיו כשחטא קרח ועבר על אחד מי"ג עיקרים של האמונה שהיא האמונה במשה רבינו ע"ה שהוא אב לנביאים, שכן בטענתו רצה לומר שנבואת משה רבינו ע"ה אינה אמת ח"ו ושעשה על דעת עצמו. וכשכפר במשה רבינו ע"ה החליף את ענף הקדושה שלו לטומאה רחמנא ליצלן, ולא רק הענף שלו נהפך לטומאה, אלא עוד גרם נזק לאבותיו מדור לדור עד שהגיע הפגם ליעקב אבינו ע"ה, אבל מאחר שיעקב אבינו ע"ה התפלל שלא יזכר שמו על מחלוקתו לא נגע בו הפגם. ודבר זה הוא לטובתו של קרח, שכן אם היה הפגם נוגע בקדושת יעקב אבינו ע"ה שהוא גוף האילן לא היתה לו תקומה ולא חלק בעולם הבא והיה נכרת מהקדושה, אבל עתה כשלא הגיע הפגם לשורש, לא ניתק החבל ונשאר אחוז בשורש ויש לו תקנה.

על דרך זה פירש הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה מדוע ביקש משה רבינו ע"ה שירדו חיים שאולה, הלא לשם ההוכחה כי לא בדה מליבו הדברים, די היה בירידתם לשאול באופן העל טבעי שקרה עם פתיחת פי הארץ, אם כן לשם מה היה צורך שירדו

וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֵת בֶּן לֵוִי (טז א). כתב רש"י: ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) 'ובקהלם אל תחד כבודי'. והיכן נזכר שמו על קרח, בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר (דה"י א' ו כב-כג) 'בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל'.

האור החיים הקדוש מביא דרשת חז"ל בסנהדרין (קט:): 'קרח' שנעשה קרחה בישראל, 'בן יצהר' בן שהרתיח עליו את כל העולם כצהרים, 'בן קהת' בן שהקהה שיני מולידיו, 'בן לוי' בן שנעשה לוויה בגיהנם. שואלת הגמרא: וליחשוב נמי 'בן יעקב' ויידרש בו בן שעקב עצמו לגיהנם, מבארת הגמרא שבענייניו של יעקב כבר ביקש רחמים על עצמו, באמרו (בראשית מט ו) 'בסודם אל תבוא נפשי אלו מרגלים, 'בקהלם אל תחד כבודי' זה עדת קרח.

מקשה האור החיים כמה שאלות, ובדבריו שמעיד עליהם 'ולהאיר אור תורה אסדר ב'ג' גרגרים מסתרי תורה' מבאר, כי כל אחד מנשמות בני ישראל הוא ענף של קדושה היוצא מאילן הגדול והקדוש של כללות ס' ריבוא נשמות ישראל, ומי שעובר על מצוה אחת פוגם במעשיו, ועוקר את ענף נשמתו מהקדושה ומכניסו אל הטומאה, רחמנא ליצלן.

אילן זה תחילתו באדם הראשון שכלל כל זרעו, וכשחטא פגם בכל זרעו הכלולים בו, עד שהאבות הקדושים התבררו בבירור אחר בירור בניסיונות שעמדו בהם, עד שנולד יעקב אבינו ע"ה שהיתה מיטתו שלימה, שהוא בשלימות כמו שרמזו (ב"מ פד). שופריה דיעקב אבינו ע"ה מעין שופריה דאדם הראשון, כי אכן יופיו הרוחני של יעקב אבינו ע"ה היה נקי וזך כמו יופיו של אדם הראשון בטרם חטא ונחשך אורו. נמצא כי שורש האילן מיעקב אבינו ע"ה וממנו יצאו י"ב שבטים 'שבטי י-ה עדות לישראל' ומהם נתפשטו ויצאו ענפים רבים ששים

ורוחניות, בסור מרע ועשה טוב, בדברים שבין אדם למקום ובין אדם לחברו, בכל פרטים אלו ככל שמוסיף בהם ובקדושתם מוסיף קדושה לכל השורשים אשר מהם יוצא ענף הקדושה שלו ומאיר נשמת אבותיו ע"ה.

כל מצוה הנעשית ע"י בני ישראל נמשכת מכח האבות ומוספת בהם קדושה

עוד בזה גילה נפלאות בעל התפארת שלמה ע"ה (ויקהל ד"ה ויקהל-הב'), כי בכל מצוה שעושה יהודי בכל הדורות נוספת זכות זו על אברהם אבינו ע"ה, שכיון שכל ישראל כלולים בו שכן ממנו יצאו כל אותם הדורות, נמצא שכאשר עזב גילולי אביו ובא לחסות תחת כנפי השכינה גרם בכך שבכל הדורות יעשו בניו ובני בניו מצוות ומעשים טובים, ממילא כל זכות שיש לישראל גם בימינו כל מעשה קדושה והידור שעושה יהודי מוסיפה זכויות על אבינו אברהם ע"ה. וכמו כן שאר אבותינו הקדושים יצחק ויעקב המשיכו האלקות בעולם, שעל ידי עבודתם סללו דרך ומסילה להקל על הבאים אחריהם ללכת בעקבותיהם ולעשות כמעשיהם. משל ליער שאין בו שום דרך לעבור בו, ובא אחד ועשה דרך לעבור בו, אזי כל העולם עוברים באותו דרך שדרך הראשון, כן הוא בעולם הזה שהאבות הקדושים הם אלו הראשונים שהכינו עבורנו את הדרך אשר בה נוכל לעבור את העולם.

כן הוא הדבר בכל מידה ומידה טובה שמודד בה האדם, הרי הוא נמשך מכח האבות הקדושים וצדיקי הדורות ע"ה שהם המשיכו המידות לעולם הזה, כל צדיק וצדיק במידה המיוחדת לו. והנה תשלום שכר לצדיקים אלו, שכל פעולה שנמשך ממידותיהם הנעשה על ידי זרעם עד סוף העולם, הכל נמשך לנשמתם ומגיע תוספות קדושה לנשמתם כאילו הם עשו אותם, והדברים נפלאים.

חיים בדוקא. ומתרץ כי בכך שירדו חיים שאולה נשארה בהם התקוה שיוכלו לשוב בתשובה, שהרי לאחר מיתה 'אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה' (קהלת ט י), ולכן ביקש שיישארו בחיים שתתקבל תשובתם.

התלהבות עצומה תלהיב כל נפש כשידע שיש בכוחו לתת כביכול כח לאבותינו הקדושים

מעתה בא הישמח משה ע"ה (סוף פרשת ויחי ד"ה הנה) ומאיר את העולם באור יקרות חדש ומחודש המלמדנו סוד מיסודות הקדושה שבידינו, דידיעת הפכים בשוה, וממה שיש לרע נוכל לדעת דבר והיפוכו לצד הטוב, שכן מידה טובה מרובה ממידת פורענות (יומא עו.), אם כן, לאחר שהתגלה לנו שאם נכשל אדם במעשה עבירה הרי הוא גורם פגם בשורשו עד למעלה ראש ח"ו, מזה נדע שכל שכן משפיע האדם למעלה במעשיו הטובים, כי לכל יהודי באשר הוא, יש כח עצום זה לפעול במעשיו לטוב ולמוטב, ובכל מעשה שעושה ידע שלמרות היותו בעיניו שפל רוח, הרי שבמעשיו יכול הוא לעורר ולהוסיף קדושה עד לאבותינו הקדושים. מי פתי יאבד גדלות עצומה זו שנותנים לו מן השמים. זה הרי דבר שלא שייך להשיג בעיני בשר, הכיצד יכול אדם בקיימו את מצוות ה' להגיע גבוה כל כך עד שמשפיע במעשיו על האבות הקדושים שהיו רגלי המרכבה (ב"ר מז ו).

אי אפשר לתמצת במילים את גודל הזכייה שיש בידינו להוסיף קדושה לאבותינו ואבות אבותינו עד האילן הגדול של יעקב אבינו ע"ה ולמעלה ממנו עד אדם הראשון, וכשיודע מזה, ההתייחסות שלו לכל מעשה דיבור ומחשבה נעשית בשימת לב פי כמה וכמה, ובכל פרט שמוסיף בקיום המצוה כהלכתה בכל דקדוקיה, בדחילו ורחימו, בשמחה של מצוה, במחשבה דיבור ומעשה, ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ביראה ואהבה בכלל, שבפרט הם עבודת ה' במעשי גשמיות

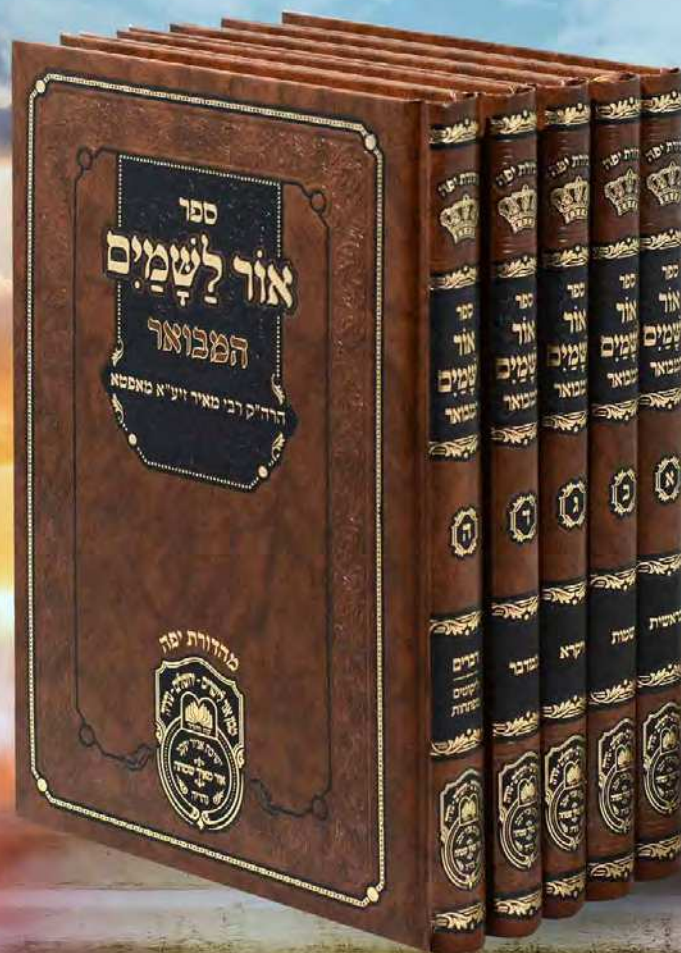
יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לגשת ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
ניצוב ועימוד: שוקי קנר

לְאֹר בְּאֹר לְשָׁמַיִם

"שְׁבוּדַי בְּדַבְרֵי הַקּוֹדֵשׁ הָאֵלֶּה יֵאִיר

כֹּל אִישׁ נִשְׁמָתוֹ הַנִּקְרָאת שָׁמַיִם"

(הרה"ק ר' מנחם מנדל מבראנוב זי"ע)

בשורה טובה לשוחרי חסידות:

ספר אור לשמים המבואר
הרה"ק רבי מאיר זי"ע א"א מאפטא

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

זוהר הקדוש

עם ביאור הכתר והכבוד

השתוקקות עולמית לשלבת רבי שמשון

זוהר המבואר במדבר ג
זוהר המבואר במדבר ד
זוהר המבואר במדבר ה
זוהר המבואר בדברים א

זוהר המבואר ויקרא ב
זוהר המבואר ויקרא ג
זוהר המבואר במדבר א
זוהר המבואר במדבר ב

תיקוני זוהר חלק ד
ספרא דצניעותא חלק א
ספרא דצניעותא חלב ב
זוהר המבואר ויקרא א

זוהר המבואר אדרא דמשכנא
תיקוני זוהר חלק א
תיקוני זוהר חלק ב
תיקוני זוהר חלק ג

אדרא רבא חלק א
אדרא רבא חלק ב
זוהר המבואר אדרא זוטא
זוהר המבואר נגלות האדרא

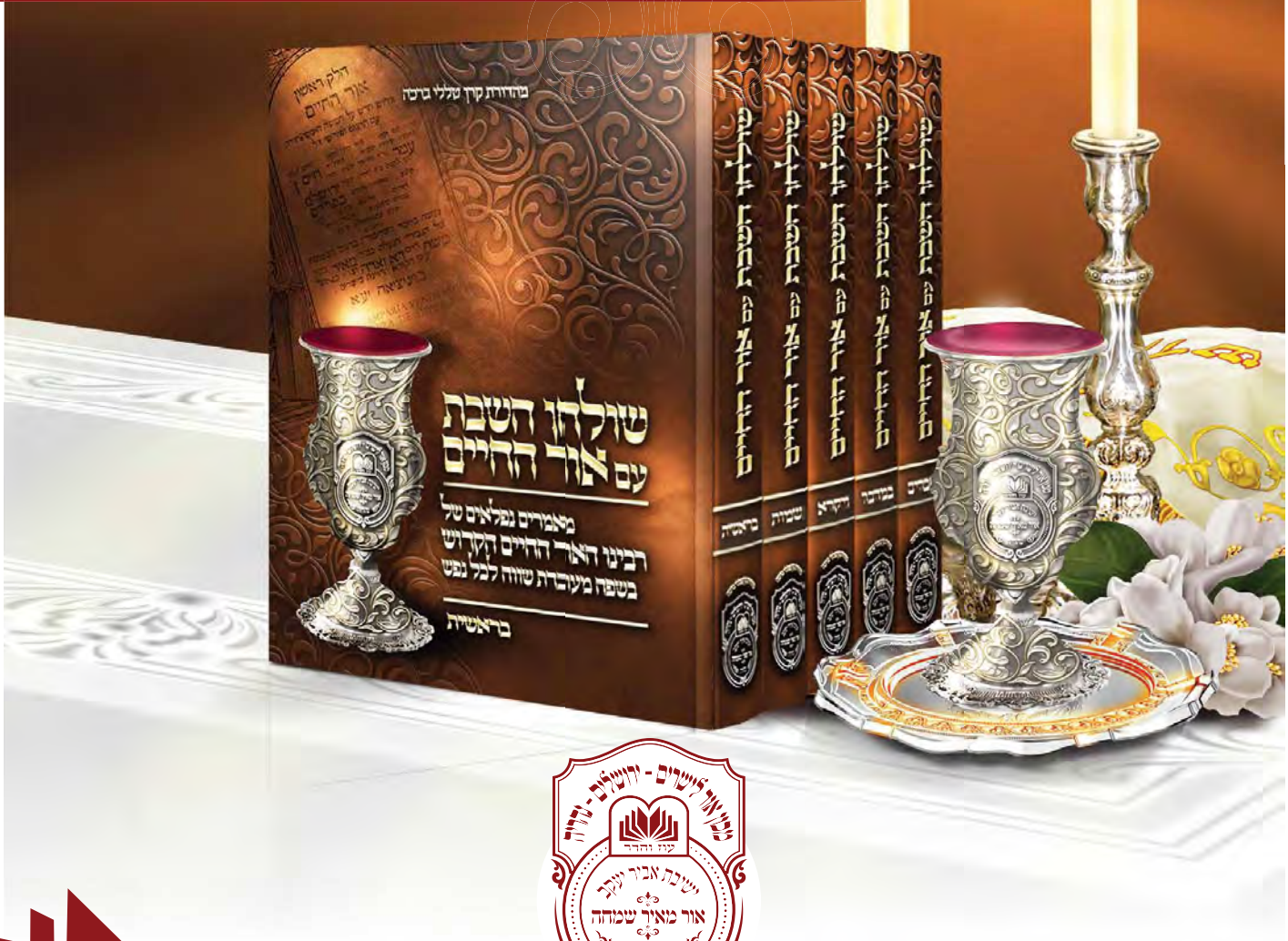
להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 44-20-8806-0176 להשיג בחנויות הספרים המובחרות
מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 אור הגאולה לישרי לב